

Πολιτιστικά Δρώμενα

ISSN 1106 5354

ΤΡΙΜΗΝΗ ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ
ΕΚΔΟΣΗ
της ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΒΕΡΟΙΑΣ
και του ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ
ΦΙΛΟΛΟΓΩΝ ΗΜΑΘΙΑΣ

Αριθμός έκδοσης 44

Ιούν. - Ιουλ. - Αυγ. 2007

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

πρόεδρος
ΓΩΡΓΟΣ ΚΑΚΑΡΗΣ
αντιπρόεδρος
ΣΟΦΙΑ ΓΚΑΓΚΟΥΣΗ
μέλη
ΜΙΧ. ΤΡΑΝΙΔΗΣ
Ν. ΜΑΥΡΟΚΕΦΑΛΙΔΗΣ
ΕΜ. ΣΟΦΙΑΝΙΔΗΣ
ΑΙΚ. ΖΩΓΡΑΦΟΥ
ΕΛ. ΚΕΦΑΛΙΔΟΥ
Π. ΤΣΑΠΑΡΟΠΟΥΛΟΣ
ΘΑΝ. ΡΕΠΑΝΗΣ

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ

διευθυντής
ΚΑΜΠΟΥΡΗΣ ΓΙΑΝΝΗΣ
διεύθυνση οικονομικού
ΤΑΡΑΤΣΙΔΗΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ
διεύθυνση παραγωγής
ΣΤΕΦΑΝΟΠΟΥΛΟΣ ΑΝΤΩΝΗΣ
ΣΤΑΝΤΖΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ
διεύθυνση εκπαιδευτικού-τεκμηρίωσης
ΜΥΛΩΝΑ ΟΛΓΑ
διεύθυνση τεχνικού
ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ ΝΙΚΟΣ
γραμματεία
ΒΕΡΡΟΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ
βιβλιοθηκονόμος
ΚΟΤΣΑΛΟΥ-ΠΑΠΑΡΗ ΒΟΥΛΑ
γενικών καθηκόντων
ΣΤΕΡΓΙΟΠΟΥΛΟΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ

Εξώφυλλο:
Βιτρώ: Η σκερτσόζα,
δημιουργία της Χαρούλας Μουρατίδου

Πολιτιστικά Δρώμενα

ΤΡΙΜΗΝΗ ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ

Αριθμός έκδοσης **44**

Ιούνιος - Ιούλιος - Αύγουστος 2007

Ιδιοκτήτης

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΤΟΠΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΒΕΡΟΙΑΣ

Εκδότης

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΤΟΠΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΒΕΡΟΙΑΣ

Διευθυντής Γιάννης Καμπούρης

Υπεύθυνη Σύνταξης Χαρά Λάμπρη

Υπεύθυνος τυπογραφείου Νίκος Καραμανλίδης

Περιεχόμενα

ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΣΕ ΜΙΑ ΒΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΑ, Ειρήνη Αναγνώστου	2
ΠΑΙΔΙΚΗ ΠΑΧΥΣΑΡΚΙΑ, Γρηγόρης Μασάδης	5
ΟΙ ΦΑΒΕΛΕΣ, Λουσία Σκρομόφ	7
ΓΥΑΛΙΝΕΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΕΣ, Κωνσταντία Αμπατζόγλου	11
ΤΟ ΧΡΩΜΑ ΣΤΗ ΖΩΗ ΜΑΣ, Φωτεινή Χαμιδιελή	13
ΤΟ ΧΡΩΜΑ ΣΤΗΝ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ, Στέλλα Μούρνου	15
Η ΜΑΓΕΙΑ ΤΩΝ ΧΡΩΜΑΤΩΝ, Ισαβέλλα Κωνσταντούδη	18
Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΩΝ ΧΡΩΜΑΤΩΝ	20
ΠΟΙΗΤΙΚΗ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ	21
ΤΟ ΕΥΦΑΝΤΑΣΤΟ ΣΥΜΠΑΝ ΤΟΥ Δ. ΚΑΡΑΣΑΒΒΑ, Κυριακή Αδαλόγλου	23
ΤΑ ΦΕΓΓΑΡΙΑ ΤΟΥ ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ, Γιάννης Αγγελόγλου	29
Η ΗΜΑΘΙΑ ΣΤΟΝ ΕΜΦΥΛΙΟ, Γιώργος Μαργαρίτης	33
Η ΗΜΑΘΙΑ ΣΤΟΝ ΕΜΦΥΛΙΟ, Αλέκος Χατζηκώστας	35
ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ	39

Τα ενυπόγραφα κείμενα εκφράζουν τις απόψεις του συγγραφέα.
Το περιοδικό δεν έχει κερδοσκοπικό χαρακτήρα.

Τα παιδιά σε μια βία κοινωνία..

Το κουτί της Πανδώρας... άνοιξε.

Ειρήνη Αναγνώστου
Ψυχολόγος

Μια πόλη, μία κοινωνία ξαφνικά, ξυπνάει!!....και από το στόμα όλων ακούγεται, «*μα πως έγινε αυτό στη δική μας πόλη*», -«*όχι, δεν παρατηρήσαμε κάτι....*» Αυτές οι εκφράσεις που βγαίνουν με ταχύτητα, με ανησυχία και με δυσπιστία από τα στόματα κατοίκων δεν είναι ψευδείς.

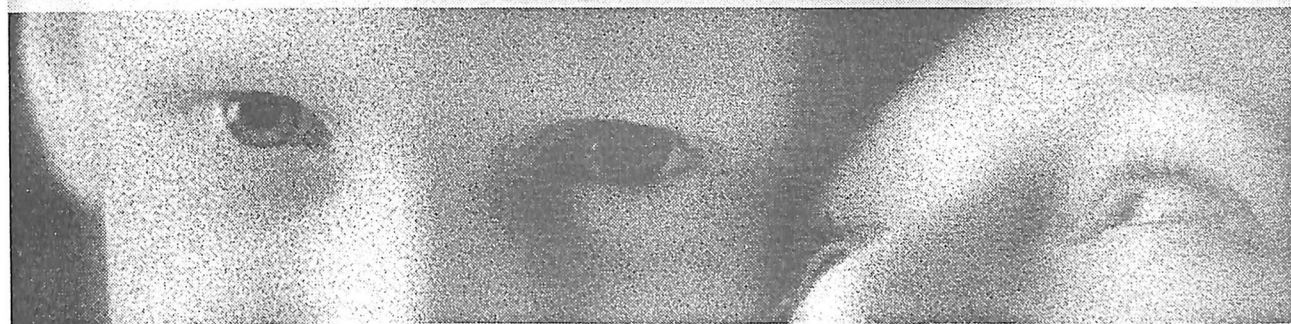
Όταν μια κοινωνία ζει μια τραγωδία λόγω ενός εγκλήματος, κυρίως όταν έχει να κάνει με παιδιά, όλα συμβαίνουν με τόσο ραγδαία ταχύτητα, που όντως παραιτείται μια προσωρινή άρνηση μέσα στον άνθρωπο. Δηλαδή, δεν είναι εύκολο να παραδεχτεί κάποιος τα πραγματικά γεγονότα όπως τα βλέπει ή και τα ακούει. Υπάρχει στον κάθε άνθρωπο ένας αυτόματος μηχανισμός αυτοπροστασίας. Σε κρίσιμες καταστάσεις αυτός ο μηχανισμός παίρνει ως αναγκαίες πρωτοβουλίες και ενεργοποιεί τα διάφορα κέντρα στον εγκέφαλο τα οποία προστατεύουν τον άνθρωπο από τα ισχυρά «ΣΟΚ» τέτοιων καταστάσεων.

Παρατηρείται κάποιες ώρες, κάποιες μέρες μετά, όταν τα πρώτα συναισθήματα και οι πρώτες αντιδράσεις μπουν σε κάποια ιάξη, ο άνθρωπος να επεξεργάζεται τα γεγονότα από μια πιο συγκεκριμένη οπτική γωνία. Τότε εκφράζονται πιο ποικίλες αλήθειες γύρω από το

συμβάν και τα άτομα τα οποία εμπλέκονται σε αυτό. Δεν εξυπηρετεί σε τίποτα να παραμένουν οι πολίτες αναλυτές γεγονότων. Όλες οι πόλεις και τα χωριά, ανεξαρτήτως, βιώνουν μια σειρά από τέτοια γεγονότα. Το πιο πρόσφατο, η εξαφάνιση του μικρού Άλεξ, δημιούργησε και συνεχίζει να δημιουργεί πολλαπλές αντιδράσεις στους κατοίκους αυτής της κοινωνίας και όχι μόνο.

Αυτό το άρθρο δε θα αναλύσει την υπόθεση Άλεξ, αλλά στοχεύει στο να «ζυπνήσει» και να ενεργοποιήσει όλους τους αρμόδιους φορείς και τις κοινωνικές ομάδες αντίστοιχα για να ερευνηθούν πιο παραγωγικοί και πρακτικοί τρόποι αντίδρασης και παρέμβασης στα κρούσματα βίας.

Είναι απαραίτητο σήμερα να δημιουργηθούν λειτουργικές γέφυρες επικοινωνίας και συνεργασίας ώστε να υπάρχει ετοιμότητα προς την αντιμετώπιση των πολλαπλών προκλήσεων που εμφανίζονται στον κόσμο των παιδιών. Το τρίπτυχο συνεργατών όπως η οικογένεια, το σχολείο και η κοινωνία καλούνται να δραστηριοποιηθούν και να λάβουν μέτρα προστασίας και ασφάλειας. Η κάθε πλευρά έχει τους συγκεκριμένους ρόλους της να παίζει. Παρόλα αυτά, έχουν και την υποχρέωση να ενώσουν τις γνώσεις και τις δυνάμεις τους για να δημιουργήσουν «δίχτυα προστασίας κάτω από τα πόδια των παιδιών».

Αναλυτικά:

Η οικογένεια

- ☛ να παρατηρήσει λειτουργικές οικογενειακές σχέσεις.
- ☛ να τροφοδοτεί τις γέφυρες επικοινωνίας μεταξύ των μελών της.
- ☛ τα παιδιά να έχουν το θάρρος να εκφράζουν, τους φόβους, τις δυσκολίες τους, τις ανάγκες τους κ.λ.π. μέσα στην οικογένεια.
- ☛ οι γονείς να είναι παρόντες στην καθημερινότητα των παιδιών τους, και ποσοτικά αλλά κυρίως ποιοτικά.
- ☛ οι γονείς να έχουν γέφυρες επικοινωνίας και συνεργασίας με τους δασκάλους/ καθηγητές των παιδιών τους.
- ☛ οι γονείς να διδάζουν πρακτικούς τρόπους αυτοπροστασίας στα παιδιά τους, να τα μάθουν «να στέκονται στα πόδια τους!!»

Το σχολείο

- ☛ να διδάξει στους μαθητές τεχνικές και δεξιότητες για να είναι σε θέση να αυτοπροστατευθούν και να αντιμετωπίζουν τις καθημερινές προκλήσεις.
- ☛ να διατηρεί γέφυρες επικοινωνίας και συνεργασίας με το σπίτι των μαθητών.
- ☛ να παρέχει προς τους μαθητές ασφάλεια και προστασία.
- ☛ να προωθεί τη σωματική, ψυχική και πνευματική υγεία των μαθητών.
- ☛ να παρέχει συνεχόμενη επιμόρφωση προς τους εκπαιδευτικούς ώστε αυτοί να είναι ενημερωμένοι και εξοπλισμένοι για να αντιμετωπίσουν τις πολλαπλές προκλήσεις – δυσκολίες που βιώνουν οι μαθητές σήμερα.
- ☛ να δημιουργηθούν μέσα στο σύστημα εκπαίδευσης, υπηρεσίες ψυχοκοινωνικής υποστήριξης για να βοηθηθούν οι πιο εξειδικευμένες ανάγκες των μαθητών, εκπαιδευτικών αλλά και οικογενειών.

Η κοινωνία:

- ☞ να διατηρεί γέφυρες επικοινωνίας και συνεργασίας με τους φορείς και τις υπηρεσίες που ασχολούνται με τα παιδιά.
- ☞ να υπάρχουν συνδέσεις μεταξύ όλων των ομάδων πολιτών.
- ☞ να δημιουργήσει φορείς και υπηρεσίες υποστήριξης πολιτών, ιδιαίτερα για τα παιδιά.
- ☞ να προσφέρει συνεχόμενη ασφάλεια και προστασία στους πολίτες.

Όταν απρόσμενα βρεθεί κάποιος μπροστά σε ένα γεγονός βίας κατά ενός παιδιού, να μην απλώς κοντιοσταθεί, παραιτηθεί από απόσταση και σκεφθεί, «μα, γιατί συμβαίνει αυτό;» - αλλά να κάνει το γεγονός δική του υπόθεση. Δηλαδή, να πάρει θέση και να αντιδράσει αποτελεσματικά.

Πρώτον, όταν είναι εφικτό, να προστατεύσει το παιδί από αυτό που τον/την απειλεί. Δεύτερον, να ψάξει πρακτικούς τρόπους να βοηθήσει. Στη συνέχεια να προσεγγίσει το σχολείο του παιδιού και να τους ενημερώσει. Επίσης, να ενημερωθούν ο επιμελητής ανηλίκων και η αστυνομία.

Όλοι αυτοί οι φορείς οφείλουν να έχουν στους οργανισμούς τους σχεδιασμούς αντιμετώπισης κρίσεων και προβλημάτων που αφορούν τη βία προς τα παιδιά. Αν δεν διαθέτουν τέτοιους μηχανισμούς σήμερα, τότε καλούνται επείγοντως να οργανωθούν όπως οι όμοιοί τους στις γειτονικές ευρωπαϊκές χώρες.

Είναι αλήθεια πως δεν μπορούν όλες οι περιπτώσεις κακοποίησης και βίας προς τα παιδιά να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικά. Παρόλα αυτά, μια κοινωνία οφείλει να διατηρεί μέσα στους κόλπους της μια φιλοσοφία, πως **«όλα τα παιδιά ανήκουν σε όλους»** - και πως - **«όλοι είναι υποχρεωμένοι να υπερασπίζονται τα δικαιώματα του παιδιού»**.

Μόνο έτσι θα ωριμάσουν οι συνθήκες ώστε όλοι θα βοηθάνε ένα παιδί όταν πονάει σωματικά, ψυχικά ή και πνευματικά.

Παιδική ΠΑΧΥΣΑΡΚΙΑ

Γρηγόρης Μασάδης
Καθηγητής Φυσικής Αγωγής

η υπερβολική πρόσληψη ενέργειας από κακή διατροφή από τη μια πλευρά και η μειωμένη κατανάλωση της από την άλλη, να οδηγούν στην υπερβολική λήψη βάρους.

Η μείωσή της, μπορεί να επιτευχθεί με το διαιτητικό περιορισμό των προσλαμβανόμενων θερμίδων και έναν ενεργητικό τρόπο ζωής. Και όταν λέμε ενεργητικό τρόπο ζωής εννοούμε τη μεταβολή της καθημερινής ρουτίνας ώστε το παιδί να ασκείται μέτρια ή εντατικά κατά περιόδους. Προς αυτή την κατεύθυνση οδηγούν τα καινούργια βιβλία του ΥΠΕΠΘ για τους καθηγητές Φυσικής Αγωγής, όπου κύριος σιόχος, πέρα από την κινητική εκπαίδευση των μαθητών-τριών στα διάφορα σπορ, είναι να καλλιεργήσει εκείνες τις γνώσεις και εμπειρίες που ωθούν τους νέους να συνεχίσουν να αθλούνται μετά την αποφοίτησή τους από το σχολείο (χόμπι). Σ' αυτή την προσπάθεια του σχολείου, η οικογένεια θα πρέπει να είναι σύμμαχος του.

Η οικογένεια-σχολείο, σε αμφίδρομη σχέση, έχουν τη δυνατότητα να καταπολεμήσουν την παχυσαρκία στην παιδική ηλικία, έτσι ώστε να μην αποτελέσει αυτή εθνικό πρόβλημα τα επόμενα χρόνια.

Η παχυσαρκία αποτελεί ένα από τα συχνότερα προβλήματα υγείας του σύγχρονου ανθρωπου. Επίσης, είναι ένας από τους σημαντικότερους προδιαθεσικούς παράγοντες για την εμφάνιση ισχαιμικής νόσου του μυοκαρδίου, αιφνίδιου θανάτου, αρτηριακής πίεσης, σακχαρώδη διαβήτη κ.α. Από πλευράς αιτιοπαθογένειας και παθολογικής ανατομικής περιγράφονται δύο τύποι παχυσαρκίας: α) των ενηλίκων, σε ηλικία 20-40 και β) η παιδική παχυσαρκία, η οποία οφείλεται εκτός των άλλων- στην κακή διατροφή και στην καθιστική ζωή.

Η παιδική παχυσαρκία στις ΗΠΑ, αναγνωρίζεται ως ένα εθνικό πρόβλημα υγείας. Πάνω από το 35% των παιδιών χαρακτηρίζονται παχύσαρκα. Ας μη ξεγελιόμαστε και τα ποσοστά στον ελλαδικό χώρο, τείνουν να γίνουν ανάλογα. Η υπερκαταναλωτική κοινωνία και οι γρήγοροι ρυθμοί ζωής, έχουν οδηγήσει στην κατανάλωση του έτοιμου φαγητού (fast food) με αποτέλεσμα η σύγχρονη οικογένεια και κυρίως τα παιδιά να συνηθίζουν σ' αυτόν τον τρόπο διατροφής. Από την άλλη, η υπερβολική χρήση του ηλεκτρονικού υπολογιστή (παιχνίδια) και η τηλεόραση, οδηγούν σ' έναν καθιστικό τρόπο ζωής. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα,

οι φαβέλες και οι όψεις τους, ο κόσμος και οι συνθήθειές τους

ανοίγοντας τις πόρτες της κρεολικής Αϊτής

Λούσια Σκρομόφ

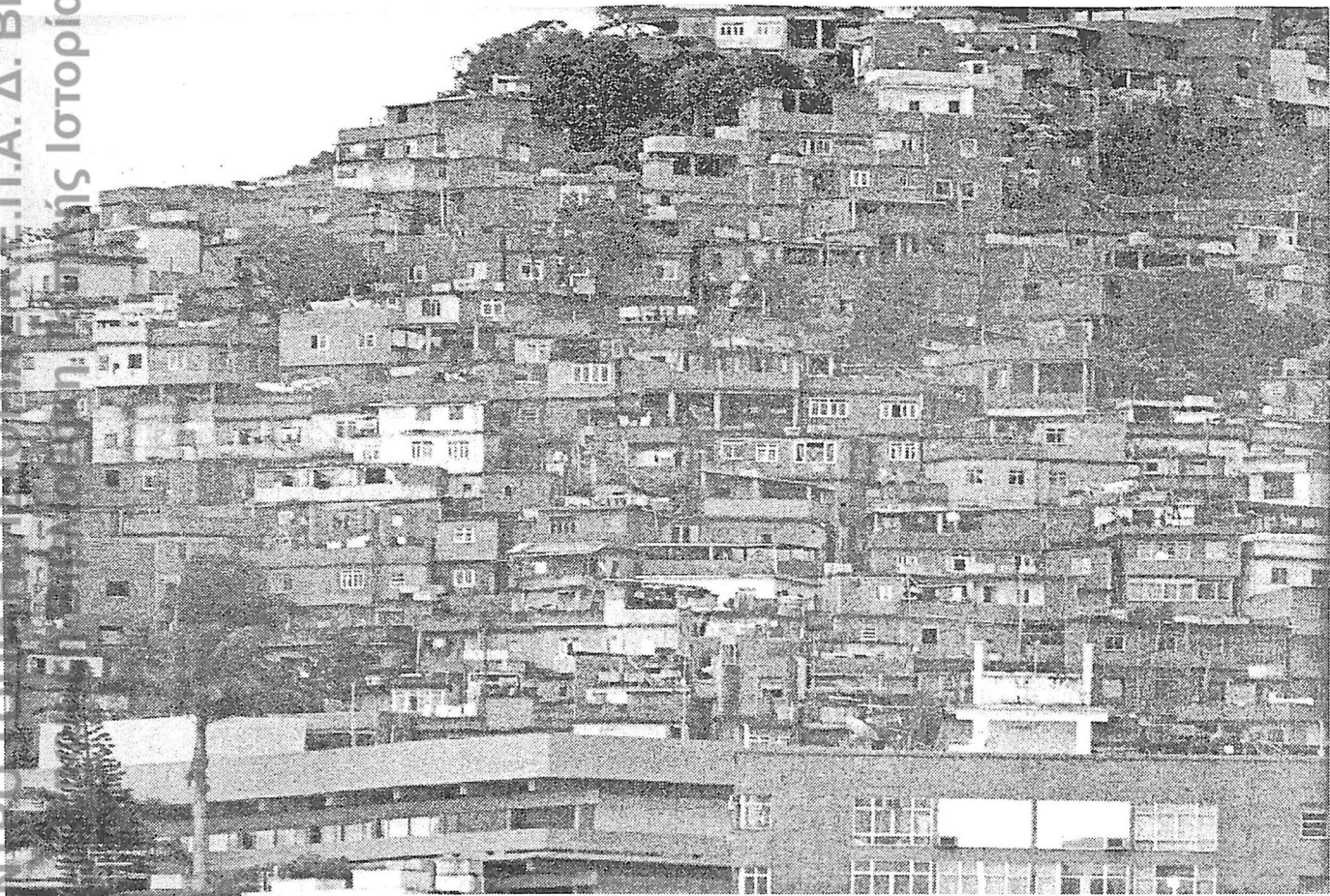
Καθηγήτρια Σημειολογίας στο Πανεπιστήμιο του Σάο Πάουλο

Οι φαβέλες, που ονομάζονται μπιντονβίλς (bidonvilles), έχουν ως πρώτη ύλη τον κάτοικο της υπαίθρου που παίρνει το δρόμο προς την πόλη, αναζητώντας μια ευκαιρία που ποτέ δε θα βρει. Η αποχέτευση, εκεί, είναι άγνωστη λέξη. Στη καλύτερη περίπτωση, τα νερό βγαίνει από τη βρύση μια φορά την ημέρα, αν βέβαια υπάρχει βρύση και σχεδόν ποτέ δεν υπάρχει ηλεκτρισμός. Η έλλειψη φωτός στις μεγάλες πόλεις δεν τρομάζει τους χωρικούς. Μια ζωή έχουν ζήσει στο σκοτάδι. Και στο σκοτάδι αυτό περιλαμβάνεται το 80% του αναλφαβητισμού, σε μια χώρα όπου η ελίτ διαβάζει τις εφημερίδες και τα περιοδικά της σε άπταιστα γαλλικά.

Λούσια Σκρομόφ: Φυλακίστηκε και εξορίστηκε την περίοδο της δικτατορίας στη Βραζιλία και συμμετείχε στην ίδρυση του Κόμματος των Εργαζομένων (PT) της Βραζιλίας. Σήμερα συνεργάζεται με οργανώσεις που δραστηριοποιούνται στις φαβέλες και είναι ιδρυτικό μέλος της επιτροπής αλληλεγγύης «Όλοι για την Αϊτή» (2005).

* Το κείμενο αποτέλεσε εισήγηση της Λούσια Σκρομόφ στην ημερίδα που διοργανώθηκε από το πανεπιστημιακό τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας και Ανάπτυξης που εδρεύει στη Βέροια, με θέμα «Οι φαβέλες της Λατινικής Αμερικής». Βέροια, Μάρτιος 2007.

Το ραδιόφωνο είναι το μοναδικό μέσο ενημέρωσης αυτού του πληθυσμού, γιατί σε αυτό μιλιέται η κρεγιόλ, η γλώσσα της εθνικής ταυτότητας. Αυτό, βέβαια, δεν ήταν πάντα κάτι δεδομένο. Είναι μια κατάκτηση του κινήματος αντίστασης στη δικτατορία του Ντιβαλιέ.

Τα σκουπίδια είναι δημοκρατικά. Βρίσκονται παντού. Αποτελούν μέρος του τοπίου και στις πιο φτωχές περιοχές επιπλέον στα ρυάκια που διασχίζουν την πόλη, ευνοώντας τα κουνούπια που, χωρίς αμφιβολία, μεταδίδουν περισσότερες ασθένειες σε αυτόν τον εξασθενημένο πληθυσμό που υποσιτίζεται και έχει προσδόκιμο ζωής 49 μόλις χρόνια.

Δεν υπάρχουν δημόσια σχολεία για όλους. Ο μειωμένος αριθμός τους περιορίζεται ακόμα περισσότερο στις φτωχογειτονιές. Οι λίγοι που παρακολουθούν μαθήματα τα εγκαταλείπουν, συνήθως, στα δέκα τους χρόνια, σε αναζήτηση κάποιου είδους εργασίας. Θα πρέπει να σημειωθεί, φυσικά, ότι στην Αϊτή των οκτώ εκατομμυρίων κατοίκων, μόνο 110.000 έχουν νόμιμη και επίσημα καταγεγραμμένη εργασία.

Στις φαβέλες της Αϊτής δεν υπάρχουν ναρκομανείς γιατί δεν έχουν λεφτά για να αγοράσουν ναρκωτικά. Αυτά απλώς διασχίζουν τη χώρα για να καταλήξουν στο μεγαλύτερο καταναλωτή του κόσμου: τις ΗΠΑ. Ένα κύμα απαγωγών σαρώνει την πόλη. Αυτό είναι πρωτοφανές για τους Αϊτινούς. Η μεσαία τάξη και οι πλούσιοι νιώθουν απειλούμενοι. Όσοι μπορούν εγκαταλείπουν τη χώρα ενώ άλλοι, τρομοκρατημένοι, αλλάζουν τις συνήθειές τους. Προσπαθούν να μη βγαίνουν το βράδυ. Οι φαβέλες είναι ο προορισμός των θυμάτων των απαγωγών και για άλλη μια φορά, το καταφύγιο των απαγωγέων. Η καθημερινή συμβίωση, όμως, των εργαζομένων με το έγκλημα προκαλεί αμηχανία. Είναι άνθρωποι απλοί, στην πλειοψηφία τους θρησκευόμενοι, που δεν βλέπουν με καλό μάτι την πορνεία των νέων και δε συμφωνούν με τη βία που εδραιώθηκε στη χώρα.

Αυτή η βία εκφράζεται μέσα από τη ραπ που τραγουδιέται σε στίχους κρεγιόλ και που είναι ευρέως διαδεδομένη στους στενούς και γεμάτους νέους ανθρώπους δρόμους. Οι καλλιτέχνες των πλαστικών τεχνών πασχίζουν να απεικονίσουν τους ήρωές τους, τις παραδοσιακές γιορτές, όπως το Καρναβάλι και τις τελετές βουντού, τις καθημερινές δραστηριότητες όπως τις γυναίκες να πλένουν ρούχα στα ρυάκια ή τις τραγωδίες που προκαλούνται από τις πλημμύρες. Οι μικροί χειροτέχνες φτιάχνουν σιλουέτες από φυτικά νήματα, από ξύλο ή από δέρμα. Η παραγωγή συναρτάται πάντα με τη δυσκολία πώλησης. Ο τουρισμός έχει πέσει. Κανείς δε θέλει να πληρώσει για να δει τη δυστυχία.

Ωστόσο, ούτε η βία ούτε η φτώχεια κατορθώνουν να σβήσουν το ανοικτό χαμόγελο που απλώνεται σε αυτή τη μαύρη, με πολύχρωμες ενδυμασίες χώρα, που τους υποδέχεται όλους με τη χαρά που εκφράζει κάθε λέξη αυτής της κρεγιόλ.

Οι φαβέλες της πρωτεύουσας

Το Πουέρτο Πρίνσιπε ιδρύθηκε το 1749, κατά τη διάρκεια της γαλλικής αποικιοκρατίας. Ήταν πάντοτε μια μικρή πόλη, μέχρι την έλευση της δημογραφικής έκρηξης που τη μετασχημάτισε. Σήμερα έχει περίπου δύο εκατομμύρια κατοίκους. Η πόλη διογκώθηκε τη δεκαετία του '80, με την πτώση της δικτατορίας του Ντιβαλιέ. Οι διαδοχικές οικονομικές κρίσεις και η επιβολή της νεοφιλελεύθερης πολιτικής αύξησαν τη φτώχεια και προκάλεσαν μαζικές μετακινήσεις του πληθυσμού από την ύπαιθρο στην πόλη. **Ως πρωτεύουσα διαθέτει το μεγαλύτερο αριθμό φαβέλων.** Δεν μπορεί να υπολογιστεί με ακρίβεια το μέγεθός τους αλλά είναι προφανές πως ξεπερνάνε από παντού. Είναι λίγες οι φαβέλες στο κέντρο της πόλης στην πλειονότητά τους βρίσκονται στις παρυφές της και τα σπίτια τους είναι φτιαγμένα από ξύλο και ό,τι άλλο υλικό συγκεντρώνεται από τους δρόμους. Υπάρχουν όμως και σπίτια από χατόνι (Σιτέ Κατόν) σε μια χώρα που βρίσκεται στο πέρασμα των τυφώνων. Πολλές φαβέλες υπήρξαν εύπορες συνοικίες, σταδιακά, όμως διογκώθηκαν και απέκτησαν χαρακτηριστικά φαβέλας. Στη Σιτέ Σολέιγ, για

παράδειγμα, τα σπίτια της αρχικά ήταν από τούβλα και έμεναν οι εργάτες της κοντινής βιομηχανικής ζώνης. Μετά την πτώση της δικτατορίας το έντονο μεταναστευτικό ρεύμα άλλαξε την εικόνα της φέρνοντας τα σπίτια από τσίγκο, ξύλο και χαρτόνι. Γρήγορα εξελίχθηκε στην πιο γνωστή φαβέλα της Αϊτής, λόγω της βίας και των διαδηλώσεων.

Το κράτος, οι φαβέλες, η αντίσταση

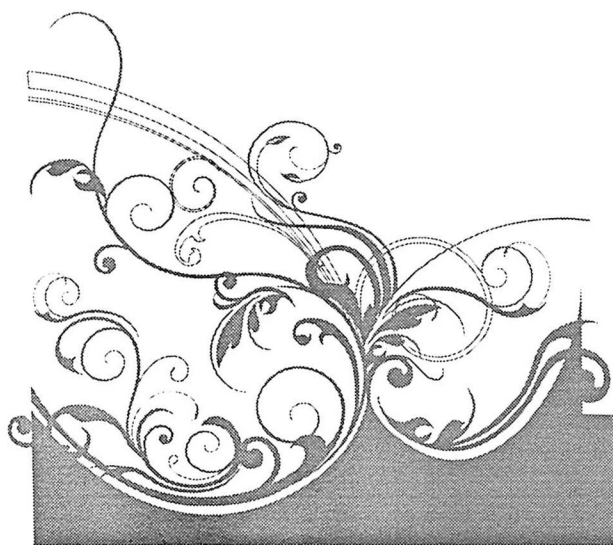
Με την απουσία των δημόσιων υπηρεσιών και τις διαδοχικές κρίσεις, οι φαβέλες νιώθουν εγκαταλειμμένες και οι κάτοικοί τους περιφρονημένοι. Έτσι, σήμερα αποτελούν εστίες διαμαρτυρίας διάφορων αποχρώσεων: από διαδηλώσεις μέχρι απαγωγές. Είναι κάποια από τα μέσα που βρήκε ο κόσμος για να αντιδράσει στον αποκλεισμό, να απαιτήσει δουλειά και να δείξει την οργή του.

Άλλες διέξοδοι είναι το οργανωμένο έγκλημα, με δραστηριότητες όπως ληστείες και απαγωγές, που έχουν αυξηθεί αισθητά. Τα αρχηγία τους εδράζουν αρχικά στις μικρότερες φαβέλες, οι έφοδοι όμως της Αϊτινής αστυνομίας και των κυανόκρανων του ΟΗΕ έχουν αναγκάσει τις συμμορίες να καταφύγουν σε μεγαλύτερους οικισμούς. Εκμεταλλευόμενες την κοινωνική αστάθεια, κλείνουν τους δρόμους για να εμποδίσουν την είσοδο των στρατευμάτων και σχεδόν καθημερινά γίνεται ανταλλαγή πυροβολισμών σε αυτές τις περιοχές. Παρόλο που οι εκρόσωποι της προσωρινής κυβέρνησης και του ΟΗΕ το αρνούνται, σε αυτό τον πόλεμο υπάρχουν νεκροί ανάμεσα στους άμαχους κατοίκους των φαβέλων.

Σήμερα, **η κατάσταση στις φαβέλες αποτελεί ένα ερωτηματικό**. Ο πληθυσμός, σαστισμένος με το φαινόμενο των απαγωγών, συγχέει τους εργαζόμενους με τους παράνομους, την αντίσταση απέναντι σε μια κατάσταση απόλυτης φτώχειας με τη βία των ένοπλων συμμοριών. Οι αναλύσεις αυτού του φαινομένου είναι πολλαπλές τόσο από τα δεξιά όσο και από τα αριστερά, με διαφορετικά, βέβαια, κίνητρα. Ξεκινούν από τη συνηνοχή των δυνάμεων του ΟΗΕ με τις πάνοπλες συμμορίες και, καυτηριάζοντας τη διαφθορά της Αϊτινής αστυνομίας, καταλήγουν στη διαπίστωση ότι πίσω από αυτά βρίσκεται δάκτυλος της πρώην κυβέρνησης.

Πράγματι, μέχρι τώρα δεν υπάρχει τρόπος να αποδειχθεί κάποια από αυτές τις υποθέσεις, δεδομένου ότι η είσοδος της φαβέλες που είναι αναμεμειγμένες στο εμπόριο όπλων και πιθανόν, στο εμπόριο ναρκωτικών και το οργανωμένο έγκλημα, είναι κλειστή για τους επισκέπτες. Η αντιμετώπιση του φαινομένου δε βολεύει κανέναν, αφού οι φαβέλες αποτελούν για πολλούς πηγή εσόδων και για άλλους πηγή φόβου. Υπάρχει ο φόβος απέναντι στις συμμορίες και ο φόβος για τα αντίποινα της Αϊτινής αστυνομίας. Για το ότι υπάρχει, όμως, κάτι σάπιο σε αυτό το βασίλειο της Δανιμαρκίας, δε χωράει καμιά αμφιβολία.

Μετάφραση: Κώστας Παπαθωμόπουλος

Γυάλινες Δημιουργίες

Κωνσταντία Αμπατζόγλου

Εκπαιδεύτρια Εφαρμοσμένων Τεχνών

Τα τμήματα μαθημάτων **βιτρώ** της Δημοτικής Επιχείρησης Πολιτισμού Βέροιας, ξεκίνησαν το φθινόπωρο του 2005. Οι μαθητές διδάχθηκαν στο Α΄ έτος κατασκευές σε επιφάνειες όπως καθρέπτες, δίσκους φιλοξενίας, τραπέζια, ρολόγια και πίνακες με θέματα μεγάλων ζωγράφων. (Γ. Γεωργακόπουλος, Zervos, George Braque, Kupka, August Macke, Pablo Picasso, Luis Comfort Tiffany). Στο Β΄ έτος έμαθαν να κατασκευάζουν διάφορες τρισδιάστατες κατασκευές κυρίως λάμπες (επιτραπέζιες) διότι το φως αναδεικνύει τα χρώματα και δημιουργεί στο χώρο που βρίσκεται το φωτιστικό, ονειρική ατμόσφαιρα. Τα μαθήματα στο Α΄ και Β΄ έτος αρχίζουν 1 Οκτωβρίου κι έχουν ημερήσια διάταξη. Όμως από τη στιγμή που δοθούν οι γενικές οδηγίες για την κατασκευή που πρόκειται να δημιουργήσουν οι μαθητές, το μάθημα αρχίζει να γίνεται διαπροσωπικό δηλαδή φροντίζουμε να εκμαιεύσουμε από τον κάθε μαθητή το πώς φαντάζεται την κατασκευή του.

Βάση της τεχνογνωσίας φροντίζουμε να γίνουμε το μέσον για να υλοποιήσει ο μαθητής την αρχική του σύλληψη. Στην πορεία αρχίζει η ομάδα να συμμετέχει σε όλη αυτή τη διαδικασία για την πραγμάτωση της κάθε κατασκευής και το αποτέλεσμα γίνεται συλλογικό.

Σκοπός του μαθήματος είναι οι μαθητές να μάθουν να δημιουργούν, να νιώθουν την πληρότητα και τη χαρά που δίνει η αίσθηση της δημιουργίας. Ο στόχος μας είναι όλο και περισσότεροι άνθρωποι ν' ασχολούνται με τον πολιτισμό, να αναπτύσσουν δεική σκέψη, ενέργεια, ν' αγαπούν την ειρήνη και να συμβάλλουν με αγάπη στον περιγυρό τους.

Άλλα τμήματα που θα δημιουργηθούν αυτή τη χρονιά είναι το τμήμα **fussing**, ζωγραφική σε ψημένο γυαλί με ενθέσεις από μέταλλα, σύρματα κι άλλα υλικά. Οι μαθητές θα δημιουργήσουν χρηστικά και γλυπτά αντικείμενα.

Επίσης θα δημιουργηθεί το τμήμα **ψηφιδωτού**. Θα ασχοληθούμε με το ψηφιδωτό μινιατούρα. Το ψηφιδωτό μινιατούρα είχε μεγάλη άνθηση κατά το 2ο αι. π.Χ. στην Πέργαμο, σε πολύ υψηλό επίπεδο εκλεπτυσμένης τεχνικής. Οι μορφές αποδίδονταν με μικρές ψηφίδες κομμένες με επιμέλεια. Τα ψηφιδωτά αυτά με την τελειότητά τους στη διαβάθμιση των χρωμάτων, τη φωτοσκίαση και την πιστή αναπαράσταση της φύσης μπορούν να θεωρηθούν ως γνήσια ζωγραφικά έργα και έτσι έχουμε την ψευδαισθησιαρχική τάση «λουζιονισμού». Οι μαθητές του τμήματος θα έχουν την ευκαιρία να ψηφοδετήσουν δικά τους σχεδιάσματα ή έργα ζωγράφων του 2ου π.Χ.αι..

Πρόκειται επίσης να πραγματοποιηθούν εκθέσεις με έργα των μαθητών των τμημάτων. Η έκθεση είναι το αποκορύφωμα των εργασιών μας. Θέλουμε να μοιραστούμε τη χαρά μας με άλλους ανθρώπους που ενδεχομένως δεν έχουν την πολυτέλεια αυτού του ελάχιστου χρόνου του ενός τετράωρου την εβδομάδα. Ενδεχομένως να μεταφέρουμε την έκθεση και σε άλλους νομούς.

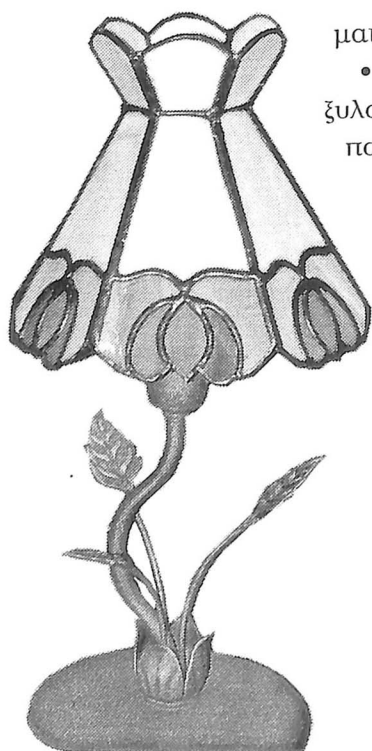
Επίσης θέλουμε να κάνουμε ορισμένες προτάσεις προς όλες τις κατευθύνσεις.

- Να δημιουργηθεί μελλονικά ένα εκθεσιακό κέντρο στη Βέροια με εκθέματα όλων των καλλιτεχνών του νομού.

- Να δημιουργηθεί μία συντεχνία καλλιτεχνών, τεχνιτών: αγιογράφων, ξυλογλυπτών, ξυλοτορνευτών, επιπλοποιών στη Βέροια, για τον εξωραϊσμό παλαιών κατοικιών της περιοχής και όλου του νομού.

- Να δημιουργηθεί ένας συναιτερισμός ανδρών, γυναικών, που θα εκθέτουν πάσης φύσεως μικρές δημιουργίες που θα έχουν σχέση με τη λαϊκή παράδοση.

Μόνο αν κρατήσουμε το χρώμα και το άρωμα του λαού μας μπορούμε να νικήσουμε την οικονομική ισοπέδωση και την πνευματική τελμάτωση.

Οι εικόνες παρουσιάζουν έργα των μαθητών των τμημάτων βιτρώ της Δημοτικής Επιχείρησης Πολιτισμού Βέροιας.

Το χρώμα στη ζωή μας

Φωτεινή Χαμιδιελή
Ζωγράφος - εκπαιδευτικός

Κώστας Αρώνης, Ισαβέλλα Κωνσταντούδη, Στέλλα Μούρνου, Φωτεινή Χαμιδιελή

Θα μπορούσατε να φανταστείτε ότι τα χρώματα έχουν ήχους;

«Το ιονισμένο κίτρινο είναι επιθετικό και διαπεραστικό σαν τον ήχο μιας σάλπιγγας.

Το γαλάζιο όσο περισσότερο σκουραίνει τόσο μοιάζει με τους ήχους του φλάουτου, του βιολοντσέλου και του κοντραμπάσο.

Το πράσινο είναι παθητικό, ικανοποιημένο με τον εαυτό του και συμπεριφέρεται στα άλλα χρώματα σαν τον ασφό στην ανθρώπινη κοινωνία.

Το λευκό είναι το σύμβολο ενός κόσμου που ανυψώνεται πάνω από μας, είναι το μηδέν που προηγείται μιας νέας αρχής.

Το μαύρο είναι μια σιωπή χωρίς μέλλον και χωρίς ελπίδα. Είναι το χρώμα ενός μουσικού φινάλε.

Το κόκκινο είναι μια δύναμη που συνειδητοποίησε το σιόχο της.

Το πορτοκαλί κόκκινο έχει τον ήχο μιας καμπάνας που χτυπάει εσπερινό»

Βασίλυ Καντίνσκι

Το κείμενο αποτέλεσε εισήγηση στην ημερίδα που πραγματοποιήθηκε στη Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας με θέμα «Το χρώμα». Βέροια 3/2/2006

Τι είναι το χρώμα; Το χρώμα είναι ζωή, γιατί ένας κόσμος χωρίς χρώματα θα μας φαινόταν νεκρός.

«Η ομορφιά και η πλέον μουσική ουσία του χρώματος αποκαλύπτεται μόνο σ' αυτόν που τ' αγαπάει. Το χρώμα μπορεί να χρησιμοποιηθεί από τον οποιονδήποτε αλλά αποκαλύπτει τα ενδόμυχα μουσικά του μόνο σ' αυτόν που το αγαπά αφιλοκερδώς»

Γιόχαννερ Ίπτεν.

Το χρώμα απευθύνεται άμεσα στις αισθήσεις και στα συναισθήματα του θεατή. Είναι μια άμεση επικοινωνία του καλλιτέχνη και του θεατή. Είναι γεγονός πως από τότε που ο άνθρωπος περπάτησε για πρώτη φορά στη γη, οι ηλιακές ακτίνες πάντα τον έτρεφαν και του χάριζαν ζεστασιά. Τα χρώματα της χλωρίδας και της πανίδας επηρέαζαν τη διάθεση και την ψυχосύνθεσή του π.χ το γαλάζιο του ουρανού και της θάλασσας τον χαλάρωνε και γαλήνευε τους φόβους του. Τα χρώματα στη φύση μοιάζουν να έχουν πάντα την κατάλληλη σχέση με τα άλλα χρώματα που υπάρχουν γύρω τους και παρ' όλο που βρίσκονται κάτω από συνθήκες συνεχόμενης αλλαγής λόγω του φωτός, καταφέρνουν να συνυπάρχουν αρμονικά.

Τα χρώματα είναι δυνάμεις και αλλάζουν προσωπικότητα ανάλογα με τη θέση που βρίσκονται στο χώρο, επηρεάζουν το ένα το άλλο και φυσικά εμάς. Μπορούμε να μάθουμε να τα προσεγγίζουμε, να τα καταλαβαίνουμε και να τα χρησιμοποιούμε για να κάνουμε ίσως λίγο καλύτερο το προσωπικό μας σύμπαν. Όταν κοιτάμε ένα χρώμα ποτέ δεν φαίνεται όπως πραγματικά είναι. Δηλαδή η εντύπωση που δίνει ένα χρώμα όταν το κοιτάμε δεν αντιστοιχεί ποτέ στη φυσική - υλική του μορφή. Και αυτό συμβαίνει γιατί το χρώμα έχει την ιδιότητα να είναι το πιο σχετικό μέσο στην τέχνη.

Για να χρησιμοποιήσουμε το χρώμα αποτελεσματικά είναι απαραίτητο να γνωρίζουμε ότι μας ξεγελάει συνεχώς. Με τον ίδιο τρόπο που η γνώση της μουσικής δεν φτιάχνει κάποιον υποχρεωτικά φιλόμουσο έτσι και κανένα σύστημα χρωμάτων από μόνο του δεν μπορεί να αναπτύξει υποχρεωτικά την ευαισθησία ενός ανθρώπου για το χρώμα. Αυτό που μετράει πάνω απ' όλα δεν είναι η λεγόμενη γνώση των γεγονότων αλλά η όραση, το να βλέπεις. Η Έλεν Κέλλερ που ήταν ταυτόχρονα τυφλή και κουφή από τη στιγμή που γεννήθηκε, αφηγείται την εμπειρία της με τα χρώματα:

«Καταλαβαίνω με ποιο τρόπο το άλικο χρώμα διαφέρει από το βυσσινί, γιατί ξέρω ότι η μυρωδιά του πορτοκαλιού δεν είναι εκείνη του σταφυλιού. Μπορώ επίσης ν' αντιληφθώ ότι τα χρώματα έχουν σκιές και να μαντέψω τι είδους είναι αυτές οι σκιές. Οι μυρωδιές από ορισμένα χόρτα ξεθωριάζουν τις αισθήσεις μου, ακριβώς όπως ξεθωριάζουν για σας ορισμένα χρώματα στον ήλιο. Η δύναμη αυτής της αντίληψης μου επιτρέπει να πω ότι το λευκό είναι εξυψωτικό και αγνό, το πράσινο έχει μια οργιαστική αφθονία, το κόκκινο υποδηλώνει αγάπη, ντροπή ή δύναμη, το μωαλό, που εκ κατασκευής έχει πέντε αισθήσεις, διεκδικεί τα δικαιώματά του και αναλαμβάνει τα υπόλοιπα. Περιεκτική, όπως είναι, η ενότητα του κόσμου, απαιτεί να περικλείεται μέσα της το χρώμα, είτε εγώ έχω επίγνωσή του είτε όχι».

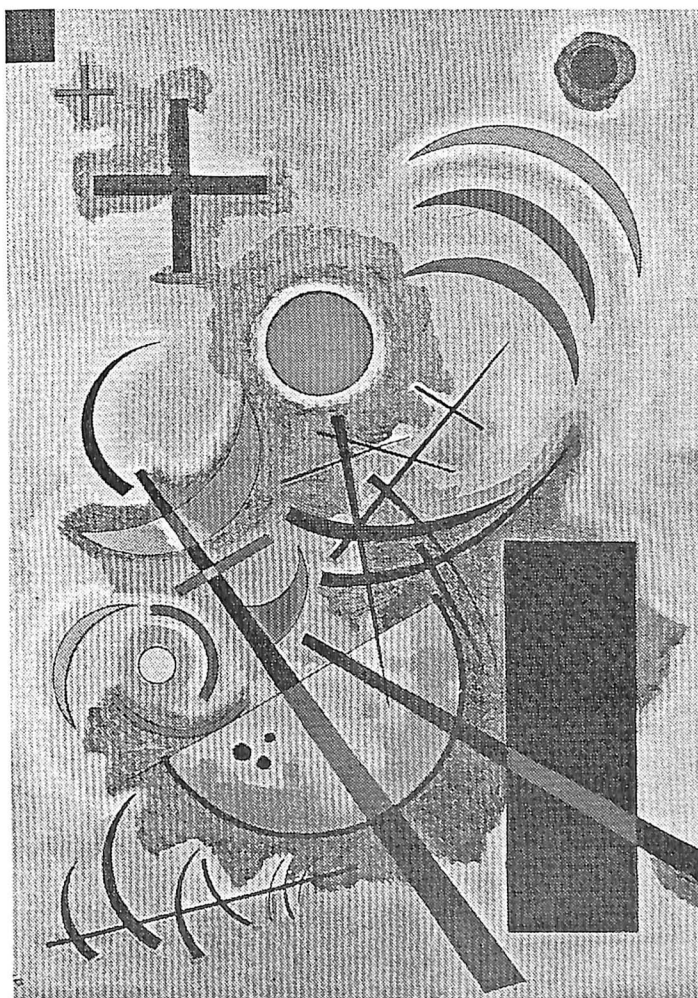
Το χρώμα στην ψυχολογία

Στέλλα Μούρνου
Ψυχολόγος

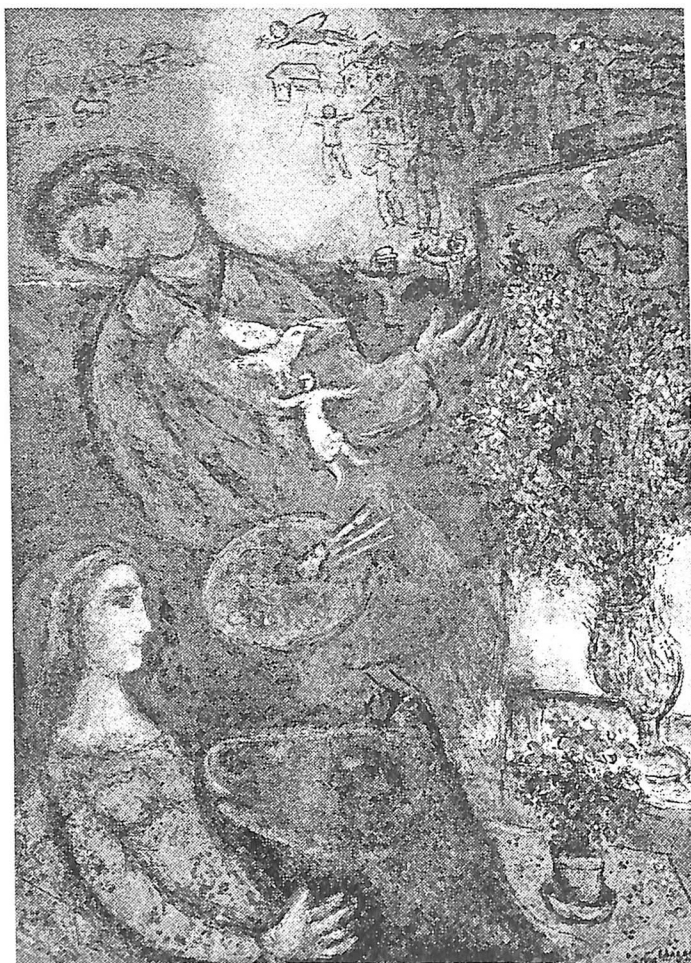
Αναφέρθηκε πως για τον Kandinsky κάθε χρώμα αντιπροσωπεύει τον ήχο ενός μουσικού οργάνου. Το φαινόμενο αυτό, κατά το οποίο δύο ή περισσότερες αισθήσεις συνδέονται μεταξύ τους, η ψυχολογία το ονομάζει *συναίσθησις*.

Αντίστοιχα μπορεί το χρώμα να συνδεθεί και με τις άλλες αισθήσεις. Έτσι, ίσως πολλοί από εμάς θα αντιλαμβάνονταν ένα βαθύ κόκκινο ως κάτι μαλακό, σχεδόν βελούδινο, ενώ το καφέ θα φάνταζε τραχύ στην αφή. Υπάρχουν επίσης χρώματα που ενδεχομένως θα χαρακτηρίζαμε «ευωδιαστά» - ίσως ένα απαλό λιλά - ενώ άλλα συνδέονται με συγκεκριμένη γεύση.

Φανταστείτε βάζοντας στο στόμα σας μια κίτρινη καραμέλα, να διαπιστώνετε έκπληκτοι πως έχει γεύση βατόμουρου! Και τέτοιο θα μας ζάφνιαζε καθώς το αισθητήριο έχει προετοιμαστεί για κάτι ξινό ενδεχομένως επειδή το κίτρινο χρώμα παραπέμπει συνειρμικά στο λεμόνι.

Βασίλυ Καντίνσκι, *Μόνιμο πράσινο*, 1925.

Μαρκ Σαγκάλ, Ο ζωγράφος στο εργαστήριό του, 1978.

Σε ένα σχετικό πείραμα (δεκαετία '60) ζητήθηκε από κάποιους ανθρώπους να καταναλώσουν φαγητά, των οποίων το χρώμα αλλοίωνε τεχνητός φωτισμός, π.χ. Το κρέας είχε χρώμα πράσινο και η σαλάτα μπλε. Το αποτέλεσμα ήταν πως οι περισσότεροι δεν κατάφεραν καν να δοκιμάσουν τα «περίεργα» αυτά φαγητά.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η ιστορία ενός καλλιτέχνη, ο οποίος μετά από ένα ατύχημα έχασε ολοκληρωτικά την ικανότητα να διακρίνει χρώματα. Αυτή η σπάνια μορφή αχρωματοψίας τον έκανε να βλέπει τον κόσμο σε αποχρώσεις του γκρι. Όλα του φαίνονταν βρώμικα, αφύσικα και αποκρουστικά, ακόμη και οι άνθρωποι, ενώ οι άλλοτε πολύχρωμοι πίνακές του φάνταζαν τώρα πια δίχως νόημα. Μάλιστα δυσκολευόταν να φάει, ακόμη και με κλειστά μάτια, με μόνη λύση να καταναλώνει τροφές που το φυσικό τους χρώμα ήταν μαύρο ή γκρι, κοντά δηλαδή σ'

αυτό που αντιλαμβανόταν. Τέλος, έχασε το ενδιαφέρον του ακόμα και για τη μουσική, την οποία παλαιότερα αντιλαμβανόταν σαν μια εσωτερική πλημμύρα από χρώματα.

Ας επανέλθουμε όμως πίσω στη δική μας έγχρωμη πραγματικότητα, όπου το γκρίζο των πόλεων μας θλίβει, μια βόλτα στην εξοχή μας ηρεμεί, ενώ η εμφάνιση του ουράνιου τόξου μας γεμίζει δύναμη και αισιοδοξία. Προκύπτει λοιπόν ένα ερώτημα: είναι οι αντιδράσεις αυτές κοινές για όλους τους ανθρώπους ή μήπως έχει ο καθένας τον δικό του ιδιосуγκρασικό τρόπο ν' αντιδρά στα χρωματικά ερεθίσματα;

Τις ιδιαίτερες ιδιότητες του κάθε χρώματος τις μελετά και εκμεταλλεύεται μια μορφή ολιστικής θεραπείας, η λεγόμενη *χρωματοθεραπεία*, η οποία περιλαμβάνει την έκθεση του ατόμου σε δέσμες χρωματικού φωτός ανάλογα με το σύμπτωμα.

Σήμερα δεχόμαστε ότι πολλές ασθένειες προέρχονται ή επηρεάζονται σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό από τα συναισθήματα και την ψυχολογική μας κατάσταση· ωστόσο τέτοιες μορφές αντιμετώπισης θα πρέπει να εφαρμόζονται πάντα με προσοχή και συμπληρωματικά με την παραδοσιακή θεραπεία, εφόσον κρίνεται απαραίτητο.

Κλείνοντας, θα αναφερθώ σε ένα θέμα ιδιαίτερα ενδιαφέρον για όσους ασχολούνται με παιδιά, που έχει να κάνει με την χρήση του χρώματος στην παιδική ζωγραφική.

Το παιδί χρησιμοποιεί την ζωγραφιά για να εκφράσει συναισθήματα, να εκτονωθεί αλλά και για να επικοινωνήσει με τους γύρω του. Πολλά έχουν ειπωθεί σχετικά με το πώς μπορούμε να προσεγγίσουμε την προσωπικότητα και το συναισθηματικό κόσμο του παιδιού ερμηνεύοντας τα χρώματα που επέλεξε να χρησιμοποιήσει. Έτσι π.χ το πορτοκαλί έχει συνδεθεί με την εξωστρέφεια και το κίτρινο με την έκφραση θετικών συναισθημάτων, ενώ αντίθετα η χρήση του μωβ ή του μαύρου σε μεγάλες ποσότητες θεωρείται ως ένδειξη συναισθηματικών διαταραχών, ακόμη και κατάθλιψης.

Τέτοιες ερμηνείες καλό είναι να γίνονται με προσοχή και πάντα σε συνεργασία με ειδικούς καθώς το κάθε παιδί είναι ένας μικρός καλλιτέχνης που ενδέχεται να μας εκπλήξει με την πρωτοτυπία και τον πλούτο των εκφραστικών μέσων που χρησιμοποιεί. Άλλωστε, πολλές φορές η επιλογή των χρωμάτων είναι συμπτωματική, ειδικά στις μικρότερες ηλικίες. Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση ενός κοριτσιού που οι γονείς του ανησύχησαν γιατί στις ζωγραφιές που έκανε στο σχολείο επικρατούσαν πάντα οι μουντές αποχρώσεις του καφέ. Απευθύνθηκαν λοιπόν στην ψυχολόγο του σχολείου που ρώτησε το κοριτσάκι τι συμβαίνει. Η απάντηση που πήρε ήταν πως η μικρή κάθεται στο τελευταίο θρανίο με αποτέλεσμα, όταν οι μπογιές φτάνουν εκεί, οι συμμαθητές της να έχουν πάρει όλα τα χρώματα αφήνοντας μόνο το καφέ!

Ας γίνει λοιπόν η παιδική ζωγραφιά μια αφορμή όχι για βεβαιότητες κι εύκολα συμπεράσματα αλλά για συνομιλία, παιχνίδι και δημιουργική επικοινωνία με το παιδί.

Η μαγεία των χρωμάτων

Ισαβέλλα Κωνσταντιούδη

Διακοσμήτρια

Το χρώμα, όπως και το φως, είναι ένα στοιχείο αισθητό με μεγάλη μουσική δύναμη που ασκεί σημαντική επιρροή στο περιβάλλον μας. Δεν είναι μόνο δυναμικότερο σε σχέση με οποιαδήποτε φόρμα, αλλά είναι και ένα από τα φτηνότερα στοιχεία που μπορεί να χρησιμοποιήσει κανείς στη διακόσμηση προκειμένου να αλλάξει την προσωπικότητα των χώρων, να διαφοροποιήσει τα προφανή σχήματα και μεγέθη, και να μετασχηματίσει μια ομάδα φαινομενικά ανόμοιων αρχιτεκτονικών γνωρισμάτων και επίπλων σε ένα συνεκτικό ενιαίο ύφος.

Στην επιλογή των χρωμάτων το ζητούμενο είναι να ισοζυγιστεί η φωτιστική σχέση ενός χώρου με τα χρώματα ή το αντίθετο. Αρχικά, αφήνουμε το φως να καταλάβει όλο το χώρο, μετατρέπουμε δηλαδή, το χώρο σε δοχείο και φίλτρο του ήλιου και κατόπιν ανάλογα με τους οργανικούς νόμους που προκύπτουν, αποδίδουμε τα χρώματα. Κάθε προσπάθειά μας πρέπει να τείνει είτε στο φωτισμό σκοτεινών σκιερών χώρων με θερμά, φωτεινά χρώματα, είτε στην ελάττωση της υπερβολικής ακινοβολίας του ήλιου, δηλαδή των πολύ φωτισμένων χώρων με ψυχρά χρώματα.*

Ένα σκοτεινό δωμάτιο θα δείχνει ακόμα πιο καταθλιπτικό, αν επιλέξουμε γι' αυτό χρώματα όπως το σκούρο μπλε ή το σκούρο μπλε-πράσινο. Ωστόσο, αν ένα μικρό δωμάτιο πάσχει από έλλειψη φωτός, τα "ουδέτερα" παστέλ χρώματα που έχουμε συνηθίσει να χρησιμοποιούμε μπορεί απ' τη μια να το φωτίσουν και να το κάνουν να φαίνεται μεγαλύτερο, από την άλλη όμως θα το κάνουν να δείχνει και αδιάφορο. Φανταστείτε τώρα αυτόν τον ίδιο χώρο βαμμένο μ' ένα βαθύ κίτρινο στους τοίχους και ίσως έναν λευκό καναπέ, λευκό χαλί και διάσπαρτα χρωματιστά μαξιλάρια, λουλούδια ή άλλα μικροαντικείμενα που θα δημιουργούν μικρές εντάσεις στο χώρο. Αμέσως, από ένα μικρό σκοτεινό και αδιάφορο δωμάτιο μετατρέπεται σ' έναν φωτεινό και ζεστό χώρο.

Αυτό σημαίνει ότι ορισμένες αποχρώσεις μπορούν υποσυνείδητα να επηρεάσουν την αντίληψη μας για το φως, αλλά και τη θερμοκρασία και μπορούν να έχουν επιπτώσεις στη διάθεσή μας. Για παράδειγμα, σ' ένα χώρο βαμμένο κόκκινο, πορτοκαλί ή ώχρα, αισθάνεται κανείς περισσότερο τη ζέση ενώ αντίθετα το μπλε-πράσινο ή μπλε χρώμα δημιουργεί την αίσθηση χαμηλότερης θερμοκρασίας κατά τρεις ή τέσσερις βαθμούς. Επιπλέον, οι λαμπεροί και οι πιο ζεστοί τόνοι είναι χαρούμενοι κι ερεθιστικοί, ενώ οι πιο σκούροι και οι πιο κρύοι

* Επιγραμματικά μόνο ν' αναφέρω ότι, τα χρώματα που τείνουν προς το φωτεινό είναι τόνοι του κίτρινου, ενώ αντίθετως, αυτά που πλησιάζουν προς το σκοτεινό είναι οι τόνοι του μπλε και του λιλά. Θερμά χαρακτηρίζονται τα χρώματα της φωτιάς. Ψυχρά, εν γένει, τα χρώματα του νερού. Το πράσινο αποτελεί το μέσο όρο της αντίθεσης φωτεινού και σκοτεινού. Είναι το χρώμα της απόλυτης ισορροπίας των δύο πόλων.

Το κείμενο αποτέλεσε εισήγηση στην ημερίδα που πραγματοποιήθηκε στη Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας με θέμα «Το χρώμα». Βέροια 3/2/2006.

περισσότερο εσωστρεφείς και ξεκούραστοι.

Επίσης υπάρχει σχέση ανάμεσα στα χρώματα και την αίσθηση της απόστασης (του βάθους). Τα σκούρα σκοτεινά χρώματα δίνουν την εντύπωση του κοντινού, ενώ τα φωτεινά ανοιχτά χρώματα την εντύπωση του μακρινού. Πρακτικά αυτό σημαίνει ότι όταν επιδιώκουμε να φέρουμε κάτι κοντά, το βάφουμε μ' ένα σκούρο χρώμα καθώς το σκοτεινό χρώμα απορροφά φως και δείχνει να συγκλίνει περισσότερο, με αποτέλεσμα να μειώνεται η απόσταση. Αντίθετα, τα φωτεινά ανοιχτά χρώματα έχουν τη μαγική ιδιότητα να κάνουν ένα δωμάτιο να δείχνει μεγαλύτερο.

Σύμφωνα με τα παραπάνω, η επιλογή κάποιων αγαπημένων χρωμάτων ως μεμονωμένη απόφαση δεν είναι αρκετή για ένα επιθυμητό αποτέλεσμα, αφού ανεξάρτητα από τις προσωπικές μας προτιμήσεις, κάθε χρώμα έχει τις συγκεκριμένες ιδιότητές του οι οποίες δεν πρέπει να παραβλέπονται.

Γενικές συμβουλές

Χρώματα με έντονη ενεργητική επίδραση, όπως είναι το λαμπερό κίτρινο, το πλούσιο κόκκινο, το έντονο ροζ, το καμένο πορτοκαλί και η τερακότα, ταιριάζουν καλά σε περιοχές (όπως οι τραπεζαρίες και οι διάδρομοι) που δεν χρησιμοποιούνται για χαλάρωση και οι άνθρωποι δε συνηθίζουν να μένουν εκεί για μεγάλο χρονικό διάστημα. Για τις κουζίνες και τους χώρους εργασίας, ψάξτε στις ενδιάμεσες αποχρώσεις· εκεί όπου κυριαρχεί η ευθυμία (κίτρινο) και η διέγερση (κόκκινο, πορτοκαλί, ροδακινί) χωρίς να εξουδετερώνονται οι αισθήσεις. Βάλτε λίγες πινελιές κίτρινου στο γραφείο για θετική ενέργεια και διευκόλυνση των πνευματικών λειτουργιών, όπως η συγκέντρωση και η σκέψη. Προτιμήστε ανοιχτά πράσινα και γαλάζια ή γήινους τόνους στην κρεβατοκάμαρα, αφού είναι ιδανικές επιλογές για χαλάρωση και γαλήνη. Μη διστάσετε να διακοσμήσετε το χώρο με τεχνικές βαφής που δημιουργούν υφές ή σχήματα και δίνουν νέα διάσταση στις επίπεδες επιφάνειες. Τηρήστε τις αναλογίες και σεβαστείτε την αρχιτεκτονική χάραξη του κτιρίου, αφού το χρώμα οφείλει να υπηρετεί την αρχιτεκτονική και να την "αποκαλύπτει", όχι να την υποβιβάζει. Αποφεύγετε τις υπερβολές και τις μεγάλες αντιθέσεις αν δεν είστε σίγουροι για το αποτέλεσμα. Και να θυμάστε ότι, σε πολλές περιπτώσεις, η ιδιαίτερη απόχρωση που επιλέγετε είναι σημαντικότερη από το βασικό χρώμα.

Γιάννης Μόραλης, *Επιθαλάμιο*, 1966.

Η ΣΗΜΑΣΙΑ των χρωμάτων

Ψυχρά, ήσυχα, μαλακά και ξινά...

Τα χρώματα διακρίνονται σε ψυχρά (μπλε - πράσινο) και θερμά (κόκκινο - κίτρινο). Επίσης, σε ήσυχα κι ηχηρά, μαλακά και σκληρά, γλυκά και ξινά. Τα θερμά χρώματα είναι ήσυχα, μαλακά και γλυκά, ενώ τα ψυχρά ηχηρά, σκληρά και ξινά.

Το κόκκινο: Είναι ζεστό χρώμα, έχει τη μεγαλύτερη δύναμη έλξης, είναι το πιο λαμπερό. Είναι ουσιώδες χρώμα, έχει μεγάλη επίδραση στον εσωτερικό κόσμο, δίνει την αίσθηση του στέρεου. Το συμπληρωματικό του είναι το πράσινο, το μοναδικό χρώμα που «εξουδετερώνει» περισσότερο το κόκκινο.

Το κίτρινο: Έχει την τάση να «απλώνει» και να πλησιάζει τον παρατηρητή. Είναι χαρούμενο και ενθαρρυντικό, συμβολίζει τη διαύγεια πνεύματος, προσδίδει ενεργητικότητα (ταιριάζει σε χώρους εργασίας). Σε μεγάλη ποσότητα, όμως, μπορεί να γίνει ενοχλητικό.

Το μπλε: Είναι αυτό που «συρρικνώνεται», οπισθοχωρεί, φεύγει μακριά από τον παρατηρητή. Είναι καθησυχαστικό, σε βοηθάει να συγκεντρώνεσαι, είναι το χρώμα του σκεπτικισμού, της πνευματικότητας και της ονειροπόλησης.

Το πράσινο: Είναι το μοναδικό χρώμα που ανέχεται το μάτι σε μεγάλες ποσότητες χωρίς να ενοχλείται, κι αυτό γιατί είναι το χρώμα της φύσης. Δίνει ισορροπία, ελπίδα, την αίσθηση της ασφάλειας και επιδρά ηρεμιστικά στο νευρικό σύστημα.

Τα ανοιχτά χρώματα ταιριάζουν όσο «ανεβαίνεις» στο ύψος ενός δωματίου. Το ταβάνι βάφεται πιο ανοιχτό απ' ό,τι οι τοίχοι, κι αυτή την αρμονία διδάσκει η φύση. Η γη, στην οποία πατάμε, είναι καφέ και στέρεη, ο ουρανός γαλάζιος. Το αντίθετο διαταράσσει την ισορροπία, νομίζεις ότι πατάς στον αέρα.

Αν θέλεις να μειώσεις την αξία ενός χρώματος, τοποθέτησέ το δίπλα στο μαύρο.

Τα θερμά χρώματα περιορίζουν έναν χώρο, ενώ τα ψυχρά τον μεγαλώνουν.

Η σημασία των αποχρώσεων είναι τεράστια. Υπάρχει μπλε που μωβίζει και κίτρινο που πρασινίζει, και ο συνδυασμός δίνει εντελώς διαφορετικά αποτελέσματα από τα αναμενόμενα. Γι' αυτό και είναι τόσο δύσκολο να συνδυάσει κανείς τα χρώματα.

Ποιητική ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ

Στην ασφυκτικά γεμάτη αίθουσα της πανεπιστημιακής σχολής της Νάουσας φιλοξενήθηκε την Τετάρτη 21 Μαρτίου 2007, παγκόσμια ημέρα ποίησης, η ποιητική παράσταση των Ημαδιωτών ποιητών. Ο τελετάρχης Γιώργος Αγγελιδάκης, στο καλωσόρισμά του, τόνισε: «Οι ποιητές μας, που, εδώ και τρία χρόνια ομορφαίνουν με ποιητικές αιμόσφαιρες τον τόπο μας, για πρώτη φορά σήμερα, επιχειρούν να θωρακίσουν με τα σιχουργήματά τους την αλληλένδετη σχέση της πόλης με τους φοιτητές της. Στη σημερινή ποιητική σύναξη ας συνεορτάσουμε την ελπιδοφόρα ποιητική πραγματικότητα, αλλά και την αυριανή της προέκταση! Ας καταγράψουμε τα μηνύματα που θα μας μεταδώσουν σε λίγο οι σπουδαίες συμμετοχές. Οι ποιητές λένε "ναι" στους αγώνες των φοιτητών, "ναι" στις διεκδικήσεις των οριζόντιων τους. Απροσδιόριστη ίσως για την ώρα η αξία όλων αυτών, που αφήνουν απόψε να ξεγλιστρήσουν στον αέρα τριγύρω αυτοί που δυναμώνουν την ημαδιώικη ποίηση. Μας ακουμπά όμως η μαγική γοητεία τους και σίγουρα κάτι θα κρατήσουμε ως εξαιρετικά ωραίο. Αυτό είναι, άλλωστε, ποίηση».

Χαιρετισμούς απηύθυναν η γραμματέας

του νομαρχιακού συμβουλίου κ. Μαρία Αλδάκου, μεταφέροντας μήνυμα του νομάρχη Ημαθίας κ. Κώστα Καραπαναγιωτίδη, διαβεβαιώνοντας ότι η νομαρχία θα είναι πάντα αρωγός σε παρόμοιες ποιητικές διοργανώσεις, ο δήμαρχος Νάουσας κ. Τάσος Καραμπαιζός, που συνεχάρη την «αφύπνιση» των ποιητών της Ημαθίας, ο εκπρόσωπος του συλλόγου φοιτητών της Νάουσας κ. Γιάννης Παπαδόπουλος, που εξέφρασε τη χαρά όλων των συμφοιτητών του για τη διοργάνωση της εκδήλωσης και χαρακτήρισε «καταπληκτική» τη συνεργασία και τη συνάντησή τους με τους ποιητές.

Χαιρετισμό απέστειλαν ο πρόεδρος του πανεπιστημίου Μακεδονίας κ. Ηλίας Κουσκουβέλης και ο πρόεδρος του πανεπιστημιακού τμήματος της Νάουσας κ. Αθανάσιος Νούλας, τονίζοντας: «Είδε ο ποιητής, οι άνδρες και οι γυναίκες που από καταβολής κόσμου και ανθρωπίνης ιστορίας αναδεικνύει τον άνθρωπο, το συναίσθημα, την ομορφιά. Μην πτοείσθε! Όταν κανείς αντιλαμβάνεται σωστά τον κόσμο των κομπούτερ και των νέων τεχνολογιών τότε συνειδητοποιεί ότι η ποίηση ήταν και παραμένει απαραίτητη στην καθημερινή μας ζωή. Μπορεί κάποια στιγμή να ζήσουμε χωρίς

κομπιούτερ, αλλά καμιά στιγμή δεν θα έχει νόημα εάν δεν την χαρακτηρίζει η ποίηση».

Στο μήνυμά του ο καθηγητής και βουλευτής Θεσσαλονίκης του Κ.Κ.Ε. κ. Γιώργος Χουρμουζιάδης ανέφερε, μεταξύ άλλων, τα εξής: «Ποίηση κάνεις και όταν «καίγεσαι» για τους άλλους... κι όταν από τη δική σου φωτιά γίνονται τα σκοτάδια φως. Και τώρα που μιλάω για φωτιές, δεν έχω στο μυαλό μου αυτές που τους τελευταίους μήνες σκορπάνε στους δρόμους της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης άνθρωποι με κρυμμένα τα πρόσωπα, με σιδερένιες γροδιές και τη μανία της καταστολής κρυμμένη μέσα στις κρατικές τσέπες τους. Έχω μια άλλη φωτιά μέσα στο μυαλό μου κι αυτή δε μ' αφήνει να κυνηγάω τις ωραίες λέξεις, τα ωραία επίθετα. Αυτή η φωτιά μ' αναγκάζει να μιλήσω με λέξεις ηρωικές, με σκληρά επίθετα που στολίζουν τις καρδιές αυτών που μιλάνε για γνώση, για παιδεία πυρφόρα, που μιλάνε για σχολεία πνιγμένα στο γέλιο της ειρήνης, στο μέλι της δημοκρατίας, στο γάλα της δουλειάς. Γι' αυτούς, επιτρέψτε μου, εσείς οι ποιητές, να ομολογήσω πως ήθελα να είμαι κι εγώ ποιητής. Να γράφω ποιήματα πάνω στους μαυροπίνακες των σχολείων. Να γράφω ποιήματα, με κόκκινη μπογιά, πάνω στα μελαγχολικά ντιουβάρια των κλειστών πανεπιστημίων. Να γράφω ποιήματα πάνω στα γελαστά μέτωπα των παιδιών που φωνάζουν κι ασ μην τους ακούνε, για ψωμί, παιδεία, ελευθερία. Δεν είμαι ποιητής όμως, απλώς είμαι ένας καλός σας φίλος και γι' αυτό αφήσει με να σας φιλήσω σταυρωτά και να σας ευχηθώ να πραγματώσει την ποίηση στη ζωή σας. Όχι μόνο την ποίηση των ωραίων λέξεων και των ωραίων επιθέτων, αλλά και την ποίηση της φωτιάς, αυτής της φωτιάς, που μια μέρα θα κάψει τα σηκωμένα γκλομπς για να δούμε πίσω από αυτά την κόκκινη θάλασσα της ομορφιάς, της ελευθερίας και της γνώσης».

Στην ποιητική παράσταση ο Ημαθιώτης πεζογράφος Γιάννης Καισαρίδης διάβασε το

διήγημά του «Αντύμα» από το τελευταίο βιβλίο του «ΜΙΣΑΝΤΡΑ» - διηγήματα «Κέδρος 2005», το οποίο, στη συνέχεια, σχολίασε ο Ηλίας Τσέχος, προσδιορίζοντας κυρίως τη μαστορία της πέννας του συγγραφέα, επισημαίνοντας ότι «η γλώσσα του συγγραφέα αναπτύσσεται ποιητικά, ευσυγκίνητα, θησαυρισμένα από την καθημερινότητά της, από την τοπογεωγραφία της, τρέφει πεδία ανάγνωσης δίχως συνήθειες - ροπές - έλξης αναγνωστών, τρέφει πορείες προς τον άνθρωπο πάντα αδωδώνοντας και διαρκώς κατανιώντας: Δύσκολη η μοίρα όλων μας!». Παράλληλα, προβλήθηκαν σε οθόνη τρία οπτικοποιημένα διηγήματα του Βεροιώτη πεζογράφου, μουσικά επενδυμένα από τον Σούλη Λιάκο.

Ακολούθησε η σπουδαία ερμηνεία της Σόνιας Σμέρνου, ακαπέλα, του τραγουδιού «Μέρα Μαγιού μου μίσεψες» των Γιάννη Ρίτσου και Μίκη Θεοδωράκη.

Στη συνέχεια, οι Ημαθιώτες ποιητές Χρήστος Τουμανίδης, Δημήτρης Ι. Καρασάββας, Ξανθή Χιλ, Γρηγόρης Σακαλής, Πασχάλης Σταμένος, Αθηνά Ξανθίδου, Γιάννης Αγγελογλου, Κούλα Αδαλόγλου (ποιήματά της διάβασε η Έφη Σταμένου) και Ηλίας Τσέχος διάβασαν ποιήματά τους αποσπώντας τα θερμά χειροκροτήματα του κόσμου, που ανταποκρίθηκε με το παραπάνω στο ποιητικό κάλεσμά τους.

Ευχάριστη διαδρομή και εύφορη σι-χουργική ανησυχία στην εκδήλωση, μέσα από τη μουσική τους, έδωσαν οι «Gray Matter», σε ρυθμούς hip-hop, φρεσκάροντας τη νιότη, δροσίζοντας την άνοιξη και χρωματίζοντας τους αγώνες των οραμάτων.

Η εαρινή βραδιά (που πραγματοποιήθηκε υπό την αιγίδα της νομαρχίας, του δήμου Νάουσας και του πανεπιστημίου Μακεδονίας) ολοκληρώθηκε με δεξίωση στον προθάλαμο του πανεπιστημιακού κυρίου, που τον ζωνιάνεψαν 20 έργα του Ναουσαίου λαϊκού ζωγράφου Δημήτρη Σκούπερ.

Από τον Τορωναίο στον Ωκεανό και στην Έρημο...

Το ευφάνταστο Σύμπαν του Δ. Καρασάββα

Κυριακή Αδαμόγλου
Φιλόλογος

Ο Δημήτρης Καρασάββας γεννήθηκε στη Βέροια, το 1956. Ζει στη Βέροια και εκδίδει την εφημερίδα «Οι καιροί». Έχει εκδώσει τις ποιητικές συλλογές «Νύχτες στη Βενετία», 1997, «Ναυτικόν φυλλάδιον», 1998, «Σπονδές», 2001, και τώρα τα «Φεγγάρια του Αυγούστου».

Δεν ξέρω ποιοι μουσικοί δεσμοί δένουν το Δ. Καρασάββα με το υγρό στοιχείο, τη θάλασσα, και με το ταξίδι, που αποτελούν σταθερό σκηνικό σε όλες τις συλλογές του.

Είναι κάποιο παιδικό όνειρο; Ένας καημός; Είναι σημάδι καταγωγής; Αφηγήσεις από παππούδες; Ίσως είναι και το ανήσυχον του πνεύματος. Η ατέλειωτη αναζήτηση. Το ταξίδι, η περιπλάνηση που δίνει τις μύριες εμπειρίες. Το ποιητικό ανικανοποίητο, που ανοίγει πανιά για άλλους τόπους, αλλά και δημιουργεί καινούριους κόσμους, άλλη πραγματικότητα, με τις εικόνες και τις λέξεις του. Ένας στεριανός, που δεν περιγράφει στενωρύμια και εικόνες της Βέροιας, αλλά ανοίγεται σε τόπους μακρινούς και διαφορετικούς. Αυτή η μετατόπιση έχει ενδιαφέρον, για την πορεία της και για το ποιητικό αποτέλεσμα.

*Κάποιες νύχτες χωρίς φεγγάρι
στο απόλυτο σκοτάδι
βλέπω τον εαυτό μου να διασχίζει
απέραντες εκτάσεις κενού
Την μία είμαι
στο απόλυτο σκοτάδι Καπετάνιος σε ρκαζάδικο
και διασχίζω τον Ωκεανό
ανατολικά των Δυτικών Ινδιών
Την άλλη είμαι Τουαρέγκ σε καμήλα
και διασχίζω την Έρημο
δυτικά του Νίγηρα
Πάντα να ψάχνω τα μάτια σου*

*Το κείμενο βασίζεται στην παρουσίαση του βιβλίου του Δ. Ι. Καρασάββα *Τα φεγγάρια του Αυγούστου*, εκδ. Η ΣΥΝ+είδηση που έγινε στις 9.5.2007, στη Δημόσια Βιβλιοθήκη της Βέροιας.

*Άνδρες του Λιμενικού
ανέσυραν από τον βυθό
και την κασέλα του Καπετάνιου
Μέσα της βρήκαν
ένα ισπανικό μονοκύαλι
μία δεσμίδα με επιστολές
ένα κοχύλι από τις Σεϋχέλλες
μία σακούλα γεμάτη βότσαλα
ένα ημερολόγιο εντυπώσεων
μία φιάλη με νερό του Ατλαντικού
κι ένα μενταριόν με μια όμορφη
Δανάη, που 'γραφε
"Θα Συναντηθούμε Πάλι"
Αυτά ήταν όλα κι όλα
τα προσωπικά είδη του Πλοιάρχου
του Φορτηγού "ΘΑΡΡΑΛΕΟΣ"...*

Στη συλλογή του αυτή συνοψίζει τους βασικούς άξονες των προηγούμενων συλλογών, τους διευρύνει και ολοκληρώνει τις λεπτομέρειες στο Σύμπαν που δημιουργεί: θάλασσα, ταξίδια σε μέρη εξωτικά, πειρατές με το κασελάκι με αντικείμενα μυστήρια και μαγικά, και, τέλος, έρωτας. Εδώ προστίθεται η αγάπη, έννοια συγγενική με τον έρωτα αλλά και ευρύτερη από αυτόν.

*Θάλασσα:
Μια τεράστια αγκαλιά είσαι
θάλασσα
Πολλά μου έδωσες
Πολλά μου αποκάλυψες
Τους δρόμους σου για την Άβυσσο
Τα παλιά λημέρια των Πειρατών
Τα ξεχασμένα Ναύαγια
Τους Χαμένους Θησαυρούς
Τον έναστρο Ουρανό
Τα Μυστικά σου
Μόνο την φιάλη με το μήνυμα
Εκείνης
Δεν μου έδειξες ακόμη...*

Η **αφετηρία** είναι συγκεκριμένη και κοντά μας: ο Τορωναίος κόλπος.
Εποχή: Προφανώς καλοκαίρι, Αύγουστος, με όλο το σκηνικό: Ζέστη, μαγικές βραδιές, φεγγάρι, η πανσέληνος –ή οι δύο πανσέληνοι, τα φεγγάρια –του Αυγούστου. Λέξεις που επαναλαμβάνονται, σταθερά μοίβα ή αντικείμενα αναφοράς στα ποιήματά του όλων των συλλογών: Ο γλάρος, ο αστερίας, το βότσαλο, ο φάρος, το λιμάνι, ο ήλιος, η σελήνη.
Οι υποενότητες στις οποίες χωρίζονται οι ποιητικές του συλλογές: Στις «Νύχτες στη Βενετία» κέντρο είναι η ομώνυμη πόλη. Στο «Ναυτικό φυλλάδιο»: άνεμοι (τραμουντάνα, όστρια, λεβάνιες, πονένιες). Στις «Σπονδές» κάθε ποίημα αφιερωμένο και σε μια νύμφη. Οι νύμφες Νηρηίδες, από τη Θεογονία του Ησίοδου (Η συλλογή αυτή είναι υγρή, σαν να βρίσκεσαι

πάντα κάτω από το νερό, αφού ο κόσμος κάτω από το νερό περιγράφεται). Εδώ, στην πρόσφατη συλλογή του, πέντε ενότητες, αρθρωμένες χρονολογικά, με ξεχωριστό τίτλο η καθεμιά: *Ο γλάρος*, 2000, *Μια πράσινη θάλασσα*, 2001, *Επικίνδυνα όνειρα*, 2002, *Σκοτεινή θάλασσα*, 2003, *Η παλιά Μπε Εμ Βε*, 2004. Όλες οι ενότητες, εκτός από την τελευταία, οριοθετούν τους άξονες της ποίησής του, όπως τους προαναφέραμε. Φαινομενικά είναι ασύνδετη η τελευταία ενότητα. Ο οδηγός της είχε κάνει παλιότερα το γύρο της Μεσογείου. Τώρα, λαχταράει να 'ρθει ένας άλλος οδηγός, να ταξιδέψει πάλι την Ατελείωτη Διαδρομή, για τελευταία φορά. Όλη αυτή η τελευταία ενότητα δίνει την αίσθηση ότι το ποιητικό υποκείμενο αφήνει κάπι πίσω του, για να αρχίσει κάπι άλλο, καινούριο. Αυτό μπορεί να νοηθεί και σε επίπεδο ζωής και σε επίπεδο ποιητικής αναζήτησης.

Παρενθετικά θέλω να αναφέρω ότι πρόσφατα, σε συζήτησή μου με τον ποιητή, πληροφορήθηκα ότι Αύγουστο, του 2001 και του 2003, έχασε τους γονείς του, τον πατέρα του και τη μητέρα του ανίσοιχα. Το στοιχείο αυτό ενισχύει την παρατήρηση που ως αναγνώστρια έκανα, ότι κάπι αφήνει, προσπαθεί τουλάχιστον να αφήσει, πίσω του ο Καρασάββας. Ενισχύει επίσης την εισβολή της αγάπης. Επιμένω βέβαια ότι η νέα αρχή είναι και σε επίπεδο γραφής. Ας δούμε αυτό το παιχνίδι του τέλους και της αρχής στα δύο επόμενα ποιήματα:

*Ποια ερμηνεία
μπορεί να δώσει κανείς
για το Ηλιοβασίλεμα;
Πρόκειται για το τέλος της ημέρας
ή τον ερχομό της νύχτας;
Τον αποχαιρετισμό
ή τον αποχωρισμό;
Την λήξη της πτήσης των πουλιών
ή την άφιξη των Αγγέλων
και των Δαιμόνων;
Το σβήσιμο του φωτός
ή την πλημμυρίδα του σκότους;
Μήπως αυτό το Τέλος μας φέρνει
στην αγκαλιά μιας νέας Αρχής;
Τι νάναι άραγε το Ηλιοβασίλεμα;*

Και το τελευταίο ποίημα της ενότητας και της συλλογής:

*Αφήνω πίσω
τις χρησιμοποιημένες ιδέες
που δεν μ' έκαναν καλύτερο
τις εύκολες προφάσεις
που δεν μ' έσωζαν
τις φτηνές δικαιολογίες
που δεν μ' έβγαλαν νικητή
τις βιαστικές αποφάσεις
που δεν μ' έκαναν ευτυχισμένο
τις κουραστικές επαναλήψεις
που δεν με γέμιζαν
τις θλιμμένες νύκτες
που δεν έφερναν τίποτε
Όλα τ' αφήνω πίσω και
Προχωρώ μπροστά.*

Το ποιητικό υποκείμενο

- Άλλοτε παρακολουθεί στεριανούς ανθρώπους της μοναξιάς, όπως ο Δασοφύλακας, που προσέχει το δάσος πάνω από τη λίμνη, και είναι ευτυχισμένος, ζώντας μακριά απ' τους ανθρώπους,

*Ο Δασοφύλακας που πρόσεχε
το γειτονικό δάσος, πάνω από την λίμνη,
με τα χρόνια απέκτησε ειδικές γνώσεις
Είχε γίνει, για παράδειγμα
συλλέκτης μανιταριών,
παρατηρητής πουλιών,
βοτανολόγος,
ταξινομητής εντόμων,
καταμετρητής πεταλούδων,
χαράκτης μονοπατιών
και άλλα λοιπά θαυμαστά!
Ήταν δηλαδή ένας Ευτυχισμένος
που ζούσε μακριά από τους ανθρώπους...*

- Να προσεχθούν τα ζεύγη με γενικές ουσιαστικών κοντά σε ουσιαστικά, μια ιδιαιτερότητα του ύφους, ένας τόνος γρήγορος αλλά και λόγιος, που προιμάει τη σύνταξη αυτή από την αναλυτική των προτάσεων, πχ. *Που συνέλεγε μανιτάρια*, κάτι που το κάνει σε άλλες περιπτώσεις στο ίδιο ποίημα, π.χ. πρώτος στίχος *Ο Δασοφύλακας που πρόσεχε /το γειτονικό δάσος*. Το ύφος αυτό θα σχολιαστεί και στη συνέχεια.

- (Το ποιητικό υποκείμενο) άλλοτε αφήνεται ελεύθερο στις περιπλανήσεις του νου
- Άλλοτε επιστρατεύει τη θεϊκή του ενέργεια πάνω στο Σύμπαν, για να κυριαρχήσει η αγάπη (χαρακτηριστικά τα ποιήματα που διαβάστηκαν προηγουμένως). Άλλοτε ενδοσκοπείται, ψάχνει να μιλήσει για την ίδια τη διαδικασία της ποιητικής γραφής (οπότε προκύπτουν ποιήματα ποιητικής).

*Ήθελε πολύ να γίνει Ποιητής
Δεν το κατόρθωσε
Αντί για στίχους
έφτιαχνε λογαριασμούς
αφού άνοιξε παντοπωλείο σε νησί
Τα βράδια καθώς έκλεινε
το μαγαζάκι "Η Ωραία Πεταλίδα",
έτσι τ'όχε βγάλει,
χαμήλωνε το φως της λάμπας
και θυμότανε τον πόθο του
Έγραφε, έγραφε, έγραφε...
Έκλαιγε, έκλαιγε, έκλαιγε...*

Να προσέξουμε ότι είναι σαν σενάριο. Μια ιστορία που θα μπορούσε να γίνει διήγημα, μυθιστόρημα κτλ., εδώ συμπυκνώνεται στο έπακρο, έτσι που να κερδίζουμε την καρδιά της, τον πιο βαθύ της πυρήνα. Στο συγκεκριμένο ποίημα, τα χαμένα όνειρα, οι καθημερινές υποχρεώσεις, οι χαμένοι στόχοι. Και η ποίηση. Καταφύγιο και καημός. **Έγραφε, έγραφε, έγραφε... Έκλαιγε, έκλαιγε, έκλαιγε...** Εν τέλει, ήταν ποιητής, μέσα από άλλο δρόμο.

Τα ποιήματα στη συλλογή αυτή χωρίς να είναι αναγκαστικά πιο εκτεταμένα από τα ποιήματα των προηγούμενων συλλογών, είναι πιο αφηγηματικά. Βρίσκονται πιο κοντά στο

ύφος της δεύτερης συλλογής, το «Ναυτικό φυλλάδιο». Αφηγηματικά, για να χωράει καλύτερα η ιστορία που αφηγείται το ποιητικό υποκείμενο. Επισημαίνω επίσης ότι στα ποιήματα δεν υπάρχει μελαγχολία. Έντονη νοσταλγία οπωσδήποτε, αλλά όχι μελαγχολία. Ένας τόνος στοχασμού. Νοσταλγία και αφηγηματικότητα, λοιπόν, ώστε να ακουστούν οι παράξενες, οι θαυμαστές ιστορίες από τον και ηλικιακά πλέον, σε σχέση με τις προηγούμενες συλλογές, σοφότερο αφηγητή. Να πει τις ιστορίες του και να γιατρέψει τους καημούς του. Τις ανεκπλήρωτες επιθυμίες του. Τα πιο έντονα όνειρά του. Να αδειάσει. Και να συνεχίσει την αναζήτησή του. Και να πάει πιο κάτω. Το σημείωσα και προηγουμένως ότι έχω την αίσθηση ότι με τη συλλογή αυτή κλείνει μια περίοδος για τον Δ. Καρασάββα και αρχίζει μια νέα.

Τα ποιήματα είναι πολύ καλά δομημένα. Είτε σαν υποθετικοί συλλογισμοί : *Αν συμβεί αυτό και αν αυτό, τότε...* Είτε σαν αιτιολογημένο επιχείρημα : *Επειδή ισχύει αυτό και αυτό... καταλήγουμε έτσι.* το αίτιο και το αποτέλεσμα. Οπωσδήποτε μικρές αφηγήσεις με ένα κλείσιμο, μια κατακλείδα. Πάντα αυτός ο τελευταίος στίχος ή το δίστιχο σηκώνουν το μεγαλύτερο βάρος. Για να μιλήσουμε σε ένα άλλο επίπεδο, ο λόγος της πληροφωρίας και της λογικής αναφοράς είναι το προσωπείο κάτω από το οποίο κρύβεται η ποιητική λειτουργία της γλώσσας, η ποίηση. Μια ποίηση που είναι ζεμένη με χαλινάρια· ωστόσο, κάτω από το κράτημα, κάτω από την κρούστα, έχει μια δύναμη συμπυκνωμένη και μια ζωή που σπαρταράει, όπως το ψάρι που αγκιστρώθηκε, όπως η θάλασσα από το υπόγειο κύμα.

Θα ήταν παράλειψη να μην αναφερθούμε στο χιούμορ που διακριτικά ξεπροβάλλει από τους στίχους, καθώς και στις ευφρόσυνες εικόνες από τους απροσδόκητους συνδυασμούς, τις αναπάντεχες ενώσεις του ποιητικού σύμπαντος. Κυρίως στα τετράστιχα ποιήματά του που έχουν βασικά χαρακτηριστικά τους το λυρισμό και το χιούμορ. Η συλλογή που είναι πολύ κοντά στο ύφος αυτό, του λεπτού χιούμορ, αλλά και στην ατμόσφαιρα αγαλλίασης /ευφροσύνης /λυρισμού είναι οι «Νύχτες στη Βενετία». Εκεί, όπως και εδώ, ξεμυτίζει πού και πού μια φράση, ένας στίχος λόγιος, που ενισχύουν τη ιδιαιτερότητα του ύφους. Το ποίημα κάποτε παίρνει και τη μορφή είδησης, όπως στο ποίημα «Το αγνώστου ταυτότητος ιπτάμενο αντικείμενο». Η γλώσσα της ποίησης του Καρασάββα είναι απλή, σε όλες τις συλλογές του, εννοώ ότι μπορεί να είναι προσβάσιμη στους αναγνώστες, χωρίς σκοτεινή έκφραση. Με τον τρόπο αυτό, μολονότι η επιλογή των λέξεων είναι προσεχτική, όπως προαναφέραμε, ο αναγνώστης επικοινωνεί χωρίς εμπόδια με το ποιητικό κείμενο.

Σε αυτό το σημείο θέλω να κάνω μια πιο εκτενή αναφορά στη συλλογή «Νύχτες στη Βενετία». Να αναφέρω τον σφιχτό στίχο της, τις εντυπωσιακές εικόνες και το ενδιαφέρον αποτέλεσμα, που με κάνουν να την αγαπώ πολύ και να θεωρώ ότι είναι πρώτος μεν αλλά σημαντικότερος σταθμός στην ποιητική πορεία του Καρασάββα. Η συλλογή αυτή γράφτηκε, όπως ίσως θα γνωρίζετε, χωρίς να έχει ο ποιητής επισκεφτεί τη Βενετία. Προέκυψε μέσα από τις περιγραφές άλλων επισκεπτών, από περιγραφές σε βιβλία, από φωτογραφίες. Και είναι απόδειξη ότι το έμμεσο βίωμα μπορεί να λειτουργήσει ορισμένες φορές εξαιρετικά, όταν πλαισιώνεται και ενισχύεται από τη φαντασία. Επίσης, κάτι που συζητώ τον τελευταίο καιρό, ότι ο ποιητής και το ποιητικό υποκείμενο που παρουσιάζει-αφηγείται γεγονότα και συναισθήματα δεν ταυτίζονται αναγκαστικά.

Θα ήθελα να κάνω μια αναφορά στην έκδοση, που είναι πολύ φροντισμένη. Ο Γιάννης Αγγελογλου, ως εκδότης και λογοτέχνης, την επιμελήθηκε με ευαισθησία. Ένα βιβλίο γέννημα, και στη συγγραφή και στην έκδοσή του, της Βέροιας. Ένα βιβλίο που σίγουρα θα σας κρατήσει καλή συντροφιά σε στιγμές που η ποίηση γαληνεύει τον αναγνώστη και τον ταξιδεύει.

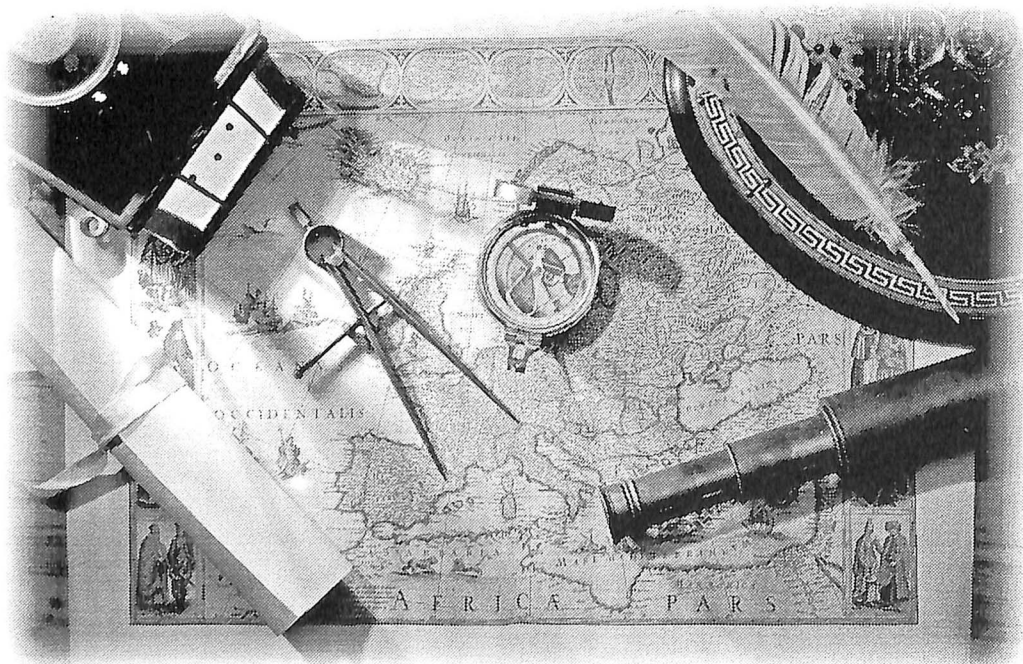
Για να κλείσει η δική μου παρουσίαση, ένα ποίημα από τις «Νύχτες στη Βενετία» πρώτα και μετά από τα «Φεγγάρια», χαρακτηριστικά του κλίματος που προαναφέραμε:

Απώλεια

Σε κάποιο από τα κανάλια
της υδάτινης πολιτείας μας
έχασα ένα βράδυ
μετά από φρενήρη έρωτα,
τα φιλιά και τις υποσχέσεις σου.
Το πρωί με βρήκε
να διαβαίνω κατηφής
τη Γέφυρα των Στεναγμών.
Έμουν πάλι μόνος.

Τα όνειρα της νιότης έχουν κάτι

Ηρωικό στη σύλληψή τους
Αιώνιο στη διάρκειά τους
Συγκινητικό σήρουρα
Έθελα να γίνω Αστροναύτης
Να ταξιδεύω στο Διάστημα
Να κατακτήσω το Σύμπαν
Αντί όμως για Εξερευνητής Πλανητών
Έγινα Κυνηρός Αστεροειδών
Ελπίζοντας σε μία τέλεια σύγκρουση
Μαζί σου.

«Τα Φεγγάρια του Αυγούστου»

του Δημήτρη Καρασάββα

Γιάννης Αγγελόγλου

Δημοσιογράφος

Επιθυμώ πρώτα απ' όλα να σας ευχαριστήσω για την παρουσία σας, σ' αυτή την εκδήλωση, σήμερα. Μας τιμά ιδιαίτερα ...

... και σημαίνει, ότι το βιβλίο δεν έφθασε να θεωρείται ένα προϊόν όπως όλα τ' άλλα, αλλά ότι υπάρχουν ακόμη κάποιοι που το εκτιμούν για την ιδιουσυστασία του, υποστηρίζοντας συγχρόνως και την ανεξαρτησία του. Σημαίνει επίσης ότι στην «εξαγορά και την εξαργύρωσή του» από τους μεγάλους εκδοτικούς οίκους εις βάρος των περιφερειακών εκδόσεων, στην εισβολή μεγάλων επιχειρηματικών συμφερόντων στο χώρο του, στις πολιτικές πιέσεις που καθορίζουν τις στρατηγικές των εκδοτών με την παραγκώνιση της ηθικής των εκδόσεων εσείς επιφυλάσσετε κάποια αντίσταση. Σημαίνει ακόμη ότι όλα αυτά αλλά και ότι η ελεγχόμενη και μαζική βιβλιοπαράγωγή που εντείνονται ως σύγχρονες τάσεις, δεν έχουν αποθαρρύνει εντελώς τον αναγνώστη που θέλει και πιστεύει στη μαγεία της σχέσης του με το κείμενο και τον συγγραφέα. Ότι παρά το καθεστώς που επικρατεί, για τις συνθήκες και τις προοπτικές ενός τέτοιου βιβλίου αποστασιοποιημένου από την τρέχουσα γενικευμένη και απαραίτητη, ταυτότητα της εμπορικότητας και του κέρδους, ενός βιβλίου δικού μας, της πόλης μας, της παράδοσης και της παιδικής μας ηλικίας, η ελπίδα πεθαίνει τελευταία.

Απ' αυτόν τον πρόλογο θα καταλάβατε ήδη ότι είμαι ο εκδότης του βιβλίου που θα παρουσιάσουμε σήμερα, και δεν σας κρύβω, ανίδεα σας εξομολογούμαι ότι παρομοιάζω αυτή την ιδιότητα, μ' ένα ξεχασμένο παραδοσιακό παντοπωλείο της γειτονιάς απ' αυτά που εξέλιπαν, μετά τον ορυμαγδό των σουπερμάρκετ που τα αφάνισε απ' άκρου εις άκρον της χώρας μας. Ως τέτοιος εκδότης θα σας πω δυο λόγια για την οπτική ενός τέτοιου βιβλίου.

Ο συγγραφέας του, εν προκειμένω ο προσφιλής συμπολίτης μας, Δημήτρης Καρασάββας, εμπορούμενος από την πρωτογενή του έμπνευση το συνέθεσε, το έφερε στο φως και να είναι ο δημιουργός του, ο γεννήτοράς του, δηλαδή, -σαν να ήταν ένα πνευματικό του παιδί- οπότε ο εκδότης του καλείται να αναλάβει με τη σειρά του τους ρόλους εκείνους που θα κάνουν να φθάσει το βιβλίο στα χέρια των αναγνωστών του.

Οφείλει, προτού φροντίσει για την ιδιουσυστασία του, ώστε να είναι ένα και μοναδικό ανάμεσα στα τόσες χιλιάδες ανίτυπα, να το εγγράψει στο ληξιαρχείο των βιβλίων που είναι για την χώρα μας η Εθνική Βιβλιοθήκη ώστε ν' επισημοποιηθεί η ληξιαρχική πράξη της ύπαρξής του, μ' ένα δικό του και μοναδικό αριθμό για όλο τον κόσμο, τον αριθμό ISBN. Ύστερα πρέπει να παίξει το ρόλο του δασκάλου ώστε ν' αποκτήσει την επιμέλεια εκείνη, που θα το καταστήσει ευανάγνωστο και ταιριαστό μέσα την ιδιοτυπία του. Να λειτουργήσει σαν να ήταν ένας ράφτης ή και σχεδιαστής ρούχων, - για να σταθούμε στην τρέχουσα έννοια- φροντίζοντας για το παρουσιαστικό του, την καλλιέργεια και την προσωπικότητά του, επιλέγοντας για

Το κείμενο αποτέλεσε εισήγηση του Γιάννη Αγγελόγλου στην παρουσίαση του βιβλίου, «Τα Φεγγάρια του Αυγούστου» του Δημήτρη Καρασάββα, στη Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας, 9/5/2007.

το σκοπό αυτό το θέμα του εξωφύλλου του, το λίκνο-χαρτί πάνω στο οποίο θα στρωθεί και θα αποτυπωθεί για να προβληθεί μέσα στο χρόνο και τα σύμβολα και τις γραμματοσειρές, που πιο πολύ του ταιριάζουν. Οφείλει να το στείλει στα καλύτερα τυπογραφεία που νομίζει, στους μαστόρους εκείνους που εξειδικεύονται να το σεβαστούν και στους βιβλιοδέτες που θα έχουν μεράκι και θα το πραγματώσουν σαν τέτοιο. Μετά απ' όλα αυτά, σαν να ήταν ένα καρβέλι ζεστό ψωμί που μόλις βγαίνει απ' το φούρνο, να το εισάγει στο δίκτυο διανομής ή να βρει τον καλύτερο τρόπο ώστε να φθάσει οπωσδήποτε στην αγορά και επομένως στα χέρια των αναγνωστών για ν' ακολουθήσει έτσι, τον δρόμο της χαράς της ανάγνωσης, καθώς αυτή είναι η πεμπουσία του κι ο λόγος της ύπαρξής του. Πρέπει να είναι εντάξει με τα συνοδευτικά παραστατικά του, γιατί είναι ντροπή, το βιβλίο αυτό, αγαθό δακτυλοδεικτούμενο και πρότυπο αξιοσύνης και ηθικής να συμμετέχει στις κακές παρέες της αισχροκέρδειας, της διακίνησης μαύρου χρήματος, στις φοροδιαφυγές, στις διάφορες αρπαχτές, διαπλοκές, εκδουλεύσεις πολιτικών σχεδιασμών, απορρόφησης αλλότριων και ξένων επιδοτήσεων και κονδυλίων, διαβλητών και αδιαφανών διαδικασιών. Δεν πρέπει να παρασυρθεί από αθέμιτο και εύκολο κέρδος ικανοποιώντας τις ματαιοδοξίες τις μωροφιλοδοξίες και τις σκοπιμότητες οιοδήποτε θελήσει βαπτισθεί συγγραφέας, άκοπα και χωρίς προοπτική δημιουργικής πνοής.

Πριν απ' όλα, να έχει μεριμνήσει και για τα οικονομικά του, ώστε να επιτευχθούν όλα αυτά στο μέτρο των δυνατοτήτων του, αλλά και να διακινηθεί σωστά και ικανοποιητικά ώστε να μην καταλήξει ασφυκτιώντας δεμένο σε πακέτα, να μουχλιάζει σε κάποιο ανήλιο υπόγειο, κάποιο στα σκουπίδια με καλύτερη, την τύχη της ανακύκλωσης ή και για χαρτοπολιτό ακόμη στις περιπτώσεις εκείνες των μεγαλοεκδοτών, που διαβλέπουν ότι θα αποβεί δαπανηρή και ασύμφορη η μακροχρόνια αποθήκευση του.

Η τέχνη είναι ίσως μία απ' τις λίγες δραστηριότητες του ανθρώπου που δίνει ευχαρίστηση, τόσο σ' αυτόν που την δημιουργεί όσο και σ' εκείνους που μετέχουν στην ίδια, λεπτή και αμφίδρομη συμμετοχική διαδικασία, με την ίδια ή παρόμοια επικοινωνιακή αμοιβαιότητα κι ανταπόδοση. Και μπορεί αυτή η διαδικασία να συντελείται συγχρόνως, όταν η τέχνη εκτυλίσσεται ζωντανά, "in vivo", ή "live" -όπως λέμε εμείς οι Έλληνες, όταν -για παράδειγμα-, μια ορχήστρα παίζει μια συναυλία ζωντανά, οπότε ο συνθέτης του έργου παρίσταται νοερά στα ενδόμυχα αυτών που απολαμβάνουν την τέχνη της σύνθεσής του ή όταν ακούγεται σε διαφορετική χρονική στιγμή, από τα μέσα αναπαραγωγής της, που τόσα έχει φέρει η τεχνολογική εξέλιξη στις μέρες μας. Το ίδιο περίπου συμβαίνει και με το βιβλίο, που εμπειριέχει στο διηνεκές την ευχαρίστηση και την απόλαυση της ανάγνωσής του, που διαφυλάττονται και παραμένουν σαν μια ευφρόσυνη ενέργεια που μέλλει να ενεργοποιηθεί σ' ένα ανύποπτο χρόνο, στον μαγικό χρόνο της συνάντησης του αναγνώστη με τις γραμμές του. Και μέσα απ' την πλοκή του να συντελεστεί νοερά και η γνωριμία του με τον ίδιο τον συγγραφέα και με το πνεύμα του που ελλοχεύει.

Μπορεί η μουσική, η ζωγραφική, η γραφή - οι τέχνες εν γένει-, να μην έχουν την ίδια ένταση και την ίδια γοητεία, να μη χαρίζουν την ίδια απόλαυση σ' όλους τους αποδέκτες τους. Όμως κάθε μια απ' αυτές, και κάθε έργο, θα βρει αργά ή γρήγορα τους εκτιμητές που του αναλογούν και του ταιριάζουν πολλούς ή λίγους, ανάλογα με τον τύπο του και με την αξία του. Η ποίηση ιδιαίτερα, έχει ένα πολύ περίεργο τρόπο να αποκαλύπτει και να εκδηλώνει την μαγεία της, πολύ πιο ιδιαίτερο από την μουσική.

Ίσως είναι η ιδιοσυγκρασία μας κι η έκφασή της τέτοια, καθώς εις ό,τι αφορά την μουσική, συμβαίνει συνήθως την αναζητούμε, την ακολουθούμε σαν μια αταβική ανάγκη, και να σπεύδουμε να την συναντήσουμε και σε συγκεκριμένες στιγμές να την απολαύσουμε ακούγοντας μόνο αυτή.

Η ποίηση όμως, -ως ποίημα ή και ως σίχος ακόμη-, επιλέγει εκείνη, τη στιγμή που θα μας συναντήσει, γι' αυτό της θέλει να μοιάζει, της αρέσει να είναι, απροσέγγιστη, απροσήγορη, δυσκολοκατάκτητη. Μπορεί και φαίνεται να ενυπάρχει στις άλλες τέχνες, αλλά ως τέτοια, -ως αυτοτέλεια -μέσα στην ποίηση -στον εαυτό της δηλαδή-μοιάζει να είναι ανύπαρ-

Δημήτρης Καρασάββας, Κυριακή Αδαλόγλου, Γιάννης Αγγελόγλου.

κτη, θέλει να είναι αθέατη, αόρατη. Ίσως επειδή η ποίηση, πιο πολύ απ' όλες τις άλλες τέχνες είναι και τρόπος ζωής. «Έχει τις ρίζες της στην ανθρώπινη ανάσα» έλεγε ο Σεφέρης. Συχνά μας δημιουργεί την εντύπωση, όχι ότι ανακαλύψαμε κάτι καινούργιο, αλλά ότι θυμηθήκαμε κάτι που είχαμε ξεχάσει.

Και ο βιβλίο απ' τη μεριά του, ως φορέας, –πολλών τεχνών–, ως γραπτό, έχει κι αυτό ένα συγκριτικό πλεονέκτημα σε σχέση με την μουσική (τραγούδι, συμφωνία)–, την ζωγραφική (πίνακα) και με τις άλλες τέχνες, που στις περισσότερες περιπτώσεις μοιάζουν πανταχού παρούσες όντας η παρουσία τους συνεχής, ολοκληρωτική, άμεση, αναπόφευκτη· αναπόφυγη από το βλέμμα και τις αισθήσεις. Πολλές φορές φροντίζουν οι άλλες τέχνες να μας μυήσουν σ' αυτό, όταν για παράδειγμα οπτικοποιείται η ιστορία που διηγείται στον κινηματογράφο, στα ντοκιμαντέρ, στο θέατρο... Με μια τελετουργική παρεισδυτική διαδικασία που επιφυλάσσουν, άλλωστε και η μια τέχνη στην άλλη. Το βιβλίο διατηρεί μια πιο ταπεινή και διακριτική παρουσία, από μουσική έως μουσικιστική, κάποιος πρέπει να μας πει γι' αυτό, να μας το συστήσει ή να το ξεφυλλίσουμε και καιπύ να μας έλξει και να μας δέλξει.

Το βιβλίο άλλως, μπορεί να στέκει για καιρό στο ράφι της βιβλιοθήκης μέχρι να το αναζητήσουμε ή να το χρειαστούμε και εναπόκειται στην δική μας επιλογή και πρωτοβουλία, αν θα το πάρουμε στα χέρια μας. Είναι επομένως πιο δημοκρατική η σχέση μας μαζί του, γιατί εμείς επιλέγουμε τον τόπο, τον χρόνο και την συνθήκη που θα συναντηθούμε μ' αυτό. Κι εκτός από δημοκρατική η σχέση του μαζί μας είναι και πιο δυναμική, και πρέπει να κάνουμε για να συναντηθούμε με την τέχνη του, δεν είναι εντελώς παθητική η σχέση του μαζί μας, όπως με την μουσική, πρέπει να το διαβάσουμε και θέλει υπομονή και προσήλωση. Πόσο μάλλον όταν φέρει την ποίηση που είναι η πεμπιουσία του λόγου του ανθρώπου...

Αυτή ίσως είναι και η συνθήκη που ενδεχομένως να διέπει πρωτογενώς και τη συνάντησή του συγγραφέα με τον εκδότη του. Αναρωτιόμουν και αναρωτιέμαι ακόμη για πού και πώς, για το ποιο είναι το κριτήριο με το οποίο θα επιλέξει ο εκδότης εκείνο το χειρόγραφο κι όχι ένα άλλο;

Πριν προχωρήσω, σ' αυτή την ιδιαίτερη συνθήκη που οδήγησε στην έκδοση του βιβλίου «Τα Φεγγάρια του Αυγούστου», ας μου επιτραπεί να διαβάσω ένα απόσπασμα από ένα ποίημα, όχι του Δημήτρη Καρασάββα, αλλά του Καρυωτάκη, από το «Δον Κιχώτες», γιατί βρήκα ότι κάπως μας συνδέουν μαζί, αυτοί οι σίχτοι, εμένα σαν εκδότη κι εκείνον ως ποιητή.

*Οι Δον Κιχώτες πάνε ομπρός και βλέπουν ώς την άκρη
του κονταριού που εκρέμασαν σημαία τους την Ιδέα.
Κοντόφθαλμοι οραματιστές, ένα δεν έχουν δάκρυ
για να δεχτούν ανθρώπινα κάθε βρισιά χυδαία.*

*Τους είδα πίσω νά 'ρθουνε - παράφρονες, ωραίοι
ρηγάδες που επολέμησαν γι' ανύπαρχτο βασίλειο-
και σαν πορφύρα νιώθοντας χλευαστικά πώς ρέει,
την ανοιχτή να δείξουνε μάταιη πληγή στον ήλιο!*

Ας μείνει λοιπόν ο Καρυωτάκης να εξηγήσει πως έλαβε χώρα η έκδοση του βιβλίου αυτού. Όμως, δεν θα κρατηθώ από τον πειρασμό να σας διηγηθώ κι ένα ακόμη λόγο, που είναι αρκετά σπάνιος για κριτήριο έκδοσης βιβλίου. Αν κάτι ακόμη συνετέλεσε, -δεν θα το πιστέψετε- ήταν οι τύψεις που είχα για καιρό, για την εμμονή που είχα να σατιρίζω στην εφημερίδα μου, τον φίλο μας τον Δημήτρη, την εποχή που διατελούσε εκπρόσωπος του Τύπου, του Δήμου.

Τι γονδολιέρη του Δημάρχου τον σκισαρίζα, τι με τσαρούχια και πένα-γκλίτσα επ' ώμου, ν' ακολουθεί τα χνάρια του Δημάρχου, τι γρύλο με ομπρελίτσα, πλάι στον Δήμαρχο-Πινόκιο, τι δανδή με ρεδιγκότα και υμίψηλο... Το είχα παρακάνει.

Ε, μόλις τέλειωσε η εποχή αυτή, και ενώ χαιρετιόμασταν σε μια παρουσίαση βιβλίου σ' αυτή την αίθουσα πάλι, ο κοινός μας φίλος ο Βαγγέλης ο Οικονόμου, μουρμούρισε το τότε σλόγκαν της μόδας, «ο Ιούδας φιλούσε υπέροχα». Κι ίσως υποσυνείδητα η έκδοση του βιβλίου του Δημήτρη να ήταν εν μέρει μια εξιλέωση. Και για να εξιλεωθώ ακόμη περισσότερο, πριν δώσω τον λόγο στον Βασίλη Βαλαβάνη που θα μας απαγγείλει τα «δικά του ποιήματα» με την κιθάρα του, και στην αγαπητή κυρία Αδαλόγλου, που θα μας μυήσει στα άδυτα των Φεγγαριών του Αυγούστου, θα διαβάσω ένα ποίημα, απ' όσα μου άρεσαν πιο πολύ σ' αυτή την συλλογή. Θα επιχειρήσω μάλιστα να περισώσω και την φήμη των εκδοτών, που θέλει, στο όνομα του κέρδους, όλα να τα σφάζουν, όλα να τα μαχαιρώνουν, είτε βιβλία είναι αυτά είτε βιβλιοπωλεία... Καμιά φορά -σπανίως βέβαια- οι εκδότες παρίστανται στις παρουσιάσεις των βιβλίων τους και αποπειρώνται να διαβάσουν και 'κάνα στίχο. Όσοι βέβαια εκδίδουν ποίηση. Και την εκδίδουν σπανίως.

*Βασανίζομαι...
Να βάλω σε σειρά ή σε τάξη
τις σκέψεις μου;...
Αν τις βάλω σε σειρά, τότε
η Ποίηση θα συνεχίσει να βασιλεύει
στο μυαλό μου
Αν τις βάλω σε τάξη, τότε
θα πρέπει να ωριμάσω
-καθώς με παροτρύνουν οι γνωστοί μου-
και η Ποίηση θα χαθεί
από τη Ζωή μου*

Η Ημαθία στον Εμφύλιο 1946-1949

του Α. Χατζηκώστα

Γιώργος Μαργαρίτης

Καθηγητής Σύγχρονης Ιστορίας
του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

Ένας πόλεμος που δεν συγκίνησε....

Ένας πόλεμος που πρέπει να συγκινεί....

Ο ελληνικός εμφύλιος πόλεμος δεν συγκίνησε όσο θα του άξιζε την παγκόσμια κοινή γνώμη της εποχής του. Δεν προκάλεσε συγκινήσεις ανάλογες με εκείνες του προηγούμενου ευρωπαϊκού εμφύλιου: του ισπανικού. Ήταν ένας πόλεμος “εκτός εποχής”. Ξέσπασε ενάμισυ χρόνο μετά το τέλος του δευτέρου παγκοσμίου πολέμου και πολύ πριν οι αντιθέσεις μεταξύ των νικητών του τελευταίου πάρουν την μορφή του ψυχρού πολέμου. Στην τότε κατεστραμένη και ματωμένη Ευρώπη κανείς δεν ήθελε να ακούει για νέους πολέμους και κανείς δεν ήθελε ούτε να σκεφτεί την πιθανότητα να παρασυρθεί η ήπειρος ολόκληρη μέσα στη δίνη τους.

Παρόλα αυτά ο ελληνικός εμφύλιος ήταν σε μερικά σημεία καταλυτικός στο παιχνίδι των παγκόσμιων ισορροπιών. Εδώ για πρώτη φορά η Βρετανική Αυτοκρατορία αναγκάστηκε να υποχωρήσει και να εγκαταλείψει έναν στρατηγικής σημασίας κρίκο της αυτοκρατορικής της κυριαρχίας. Στην αναμέτρηση με τις δυνάμεις της ελληνικής Αντίστασης η μεγάλη αυτή δύναμη βγήκε ηττημένη, ταπεινωμένη, γεγονός που θα είχε συνέπειες για το αποικιακό της οικοδόμημα.

Στα 1946 το ξεκίνημα ενός σκληρού πολέμου στην Ελλάδα φάνηκε ως παράδοξη υπόθεση. Ο συσχετισμός των δυνάμεων θα έλεγε κανείς ότι απέτρεπε από μόνος του την πολεμική εμπλοκή. Το ένα στρατόπεδο διέθετε ένα μεγάλο στρατό των 80 – 90.000 ανδρών, μία ισχυρή Χωροφυλακή 30.000 ανδρών και περίπου 20.000 ενόπλους μέλη των αγρίων παρακρατικών συμμοριών που υποκαθιστούσαν το κράτος στην ύπαιθρο. Η άλλη πλευρά, χτυπημένη από την πολύμηνη τρομοκρατία και την ποινικοποίηση κάθε πολιτικής της πρωτοβουλίας, έβλεπε το οργανωτικό της σύστημα να καταρρέει και τις δυνάμεις της να φυλλοροούν. Περίπου δύο χιλιάδες ένοπλοι ή άοπλοι, καταδιωκόμενοι από το κράτος ή τις συμμορίες, σκορπισμένοι σε μικρές ομάδες που κρύβονταν στα βουνά αποτελούσαν τη στρατιωτική της δύναμη. Το καλοκαίρι του 1946 η “σταθεροποίηση” του συστήματος είχε προχωρήσει και όλοι πίστευαν ότι η κοινωνική και πολιτική ανιπολίτευση βρισκόταν στα πρόθυρα της ολοκληρωτικής της συντριβής.

Οι εξελίξεις φαίνονται ακαιανότητες αν δεν συνυπολογίσει κανείς το βάθος της κοινωνικής αβύσσου που έεμνε την ελληνική κοινωνία της εποχής. Στη διάρκεια της κατοχής ο οικονομικός και πολιτικός δωσι-

Το κείμενο αποτέλεσε εισήγηση στην παρουσίαση του βιβλίου «Η Ημαθία στον εμφύλιο 1946 - 1949» του Αλέκου Χατζηκώστα που πραγματοποιήθηκε στη Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών με πρωτοβουλία της Δημοτικής Βιβλιοθήκης Βέροιας «Θεανώ Ζωγιοπούλου» στις 25 Απριλίου 2007.

λογισμός – ο ένας τροφοδοτούσε τον άλλο – αποτέλεσαν τον μηχανισμό για την συγκέντρωση σημαντικών περιουσιών και εισοδημάτων στα χέρια μιας σχετικά μικρής κοινωνικής ομάδας που αποτέλεσε μία νέα άρχουσα τάξη στην κοινωνική διάρθρωση και την πολιτική ζωή της χώρας. Από την άλλη πλευρά τεράστια τμήματα του αστικού και του αγροτικού πληθυσμού περιήλθαν σε κατάσταση πλήρους ανέχειας με βαθιά την αίσθηση της καταλήστευσής του μόχθου τους από τους επιτήδειους των κατοχικών χρόνων και το κράτος – κατοχικό ή μεταβαρκιζανό – που τους προάσπιζε και τους έκφραζε. Για το λόγο αυτό όταν οι πεινασμένοι “διωκόμενοι” αναγκάστηκαν το καλοκαίρι του 1946 να μπουν στα χωριά για να εξασφαλίσουν τα προς το ζην, πολλοί τάχθηκαν στο πλευρό τους και από το τίποτα φυιάχθηκε ένας ολόκληρος στρατός, ο Δημοκρατικός Στρατός της Ελλάδας.

Αυτή η ιστορία του ΔΣΕ βρίσκεται σήμερα στο επίκεντρο διαμάχης ανάμεσα σε ιστορικούς και άλλους. Καθώς πολλοί ευαγγελίζονται έναν κόσμο “χωρίς ιστορία” και χωρίς πολιτική, έρμαιο στους εκάστοτε κανόνες της “αγοράς” δηλαδή του καπιταλισμού, η ιστορία των ανθρώπων που πολέμησαν για τη θέση τους στον κόσμο, για την κοινωνική τους αξιοπρέπεια, είναι ανεπιθύ-

μητη, πρέπει να ξεχαστεί. Χρησιμοποιούν για αυτό παράξενες μεθοδεύσεις μέσα στις οποίες περιλαμβάνεται η έντεχνη χρήση της “τοπικής ιστορίας”. Απομονώνουν δηλαδή τις ιστορίες στενών κύκλων ανθρώπων ή και ιστορίες ατόμων και πάνω σε αυτές στεριώνουν ολόκληρα θεωρητικά σχήματα, στην κατεύθυνση που τους ενδιαφέρει πάντοτε.

Το βιβλίο του Αλέκου Χατζηκώστα για τον Εμφύλιο Πόλεμο στην Ημαθία αποτελεί μία ουσιαστική απάντηση – επιστημονική θα έλεγα – σε αυτές τις μεθοδεύσεις. Αντλώντας το υλικό του από πολλών ειδών πηγές παρουσιάζει μια συνολική εικόνα της περιοχής στα κρίσιμα εκείνα χρόνια, αναδεικνύει μία συνολική εικόνα σε τρόπο που να μην αφήνει τον ελάχιστο χώρο για περιέργες “επεξεργασίες” των τότε ιστορικών δεδομένων. Η σκληρότητα του πολέμου, η συμμετοχή των ανθρώπων σε αυτό, τα θύματα, οι καταστροφές, οι μάχες, τα στρατιωτικά, οι εκτελέσεις, οι εκτοπίσεις, οι διωγμοί, οι ίσως χίλιοι νεκροί της Βέρροιας, όλα αυτά καταδειχνουν με τον πληρέστερο τρόπο τις διαστάσεις, το “βάθος” αυτής της σκληρής σύγκρουσης. Διαστάσεις που από μόνες τους απαγορεύουν κάθε άλλο είδος ερμηνείας από εκείνο της βαθιάς κοινωνικής σύγκρουσης.

Βοίλα Πάπαρη, Γιώργος Μαργαρίτης, Αλέκος Χατζηκώστας

Η Ημαθία στον Εμφύλιο 1946-1949

Η παρέμβαση του συγγραφέα

Αλέκος Χατζηκώστας

Δημοσιογράφος - συγγραφέας

Θάθελα και' αρχήν να σας ευχαριστήσω για τη συμμετοχή σας στη σημερινή εκδήλωση που αποτελεί ξεχωριστή τιμή για μένα και το συγγραφικό μου έργο και ταυτόχρονα δείχνει το έντονο ενδιαφέρον σας για την ιστορία του τόπου μας. Μια ιστορία εξαιρετικά ενδιαφέρουσα, εν πολλοίς όμως ξεχασμένη, που κάτω από προϋποθέσεις μπορεί να γίνει και πηγή διδαγμάτων για τις ανάγκες του σήμερα.

Ξεκίνησα το συγγραφικό μου «βάσανο» θεωρώντας την ιστορία ως την «επιστήμη που μελετά το παρελθόν της ανθρώπινης κοινωνίας σε όλη την ενότητα και την ποικιλία της, με σκοπό την κατανόηση της κοινωνίας του παρόντος και των μελλοντικών προοπτικών της».

Ανιμειωπίζω την ιστορία όχι ως ένα σκόρπιο συνονθύλευμα γεγονότων άσχετων μεταξύ τους που δεν μπορεί να διερευνηθεί. Λέγεται ότι η ιστορία γράφεται στο παρόν. Πράγματι. Να προσθέσουμε όμως: γράφεται στο παρόν, στα υφάδια του παρελθόντος. Δηλαδή χρησιμοποιούμε όλα τα νήματα του παρελθόντος. Η ιστορία για να είναι πραγματικά επιστήμη χρειάζεται να μην παίρνει απλά μεμονωμένα γεγονότα (πολύ περισσότερο επιλεκτικά) αλλά το σύνολο των γεγονότων χωρίς εξαίρεση που έχουν σχέση με το εξεταζόμενο ζήτημα. Δεν μπορεί απλά να αφηγείται τα γεγονότα αλλά ταυτόχρονα να προσπαθεί να τα κατανοήσει και να τα εξηγήσει. Η ιστορία της ανθρωπότητας σε τελευταία ανάλυση, είναι ιστορία της πάλης των τάξεων που περιλαμβάνει την πολιτική πάλη, την οικονομική πάλη, την ιδεολογική πάλη και ως τέτοια μπορεί να χαρακτηριστεί και η περίοδος του Εμφυλίου!

Είναι γεγονός πως πανελλαδικά από την δεκαετία του '90 αυξήθηκε το ενδιαφέρον για την καταγραφή της σύγχρονης (του 20ου αιώνα και ιδιαίτερα των δεκαετιών '40 και '50) ιστορίας της χώρας μας. Επιβεβαιώση αποτελεί το γεγονός ότι για τη περίοδο αυτή έχουν γραφτεί και γράφονται εκατομμύρια σελίδες από τους υποστηρικτές των αντιμαχόμενων πλευρών αλλά και από ορισμένους που αυτοχαρακτηρίζονται ως «ουδέτεροι». Ο συγγραφικός αυτός οργανισμός θα συνεχιστεί και το γεγονός αυτό έχει να κάνει με το ότι η περίοδος αυτή σηματοδεύτηκε από μια μεγάλη λαϊκή αγωνιστική ανάταση που κουβαλά μέχρι και τις μέρες μας πλούσιο ιδεολογικό φορτίο. Ταυτόχρονα ευδιάκριτο είναι ένα ρεύμα αναθεωρητικής ιστοριογραφίας το οποίο στο όνομα της «διαθεματικότητας» επιχειρεί να ξαναγράψει την ιστορία παρουσιάζοντας τους αληθινούς δότες ως θύματα, επαναφέροντας στη μνήμη μας μύθους που άνθισαν και στην περίοδο της δικτατορίας που συμπληρώσαμε 40 χρόνια από την επιβολή της.

Και επειδή ίσως ορισμένοι να μιλήσουν περί «έλλειψης αντικειμενικότητας» να υπογραμμίσω πως ο τρόπος που βλέπει κάποιος τα πολιτικά-ιστορικά γεγονότα δεν είναι ουδέτερος-αταξικός. Η «οπτική του γωνία» εξαρτάται από τη σκοπιά, τον στόχο, τη μέθοδο ανάλυσης των «χρωμάτων» και σε τελευταία ανάλυση από το ποια μεριά του λόφου κοιτάζει κανείς.

Ο νομός Ημαθίας έχει αναδείξει εδώ και χρόνια του τοπικούς της ιστορικούς που με μεράκι ανασυνθέσανε τη ιστορία του νομού από τα αρχαία χρόνια μέχρι και τις αρχές του 20ου αιώνα.

Το κείμενο αποτέλεσε εισήγηση στην παρουσίαση του βιβλίου «Η Ημαθία στον εμφύλιο 1946 - 1949» που πραγματοποιήθηκε στη Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών με πρωτοβουλία της Δημοτικής Βιβλιοθήκης Βέροιας «Θεανώ Ζωγιοπούλου» στις 25 Απριλίου 2007.

των περιεχομένων των βιβλίων χρησιμοποιούνται ως πηγές πλέον για την διδασχή της «τοπικής ιστορίας» σε μαθητές.

Ταυτόχρονα με την τριλογία αυτή αποτιώ φόρο τιμής σ' αυτούς που τους αγώνες τους για ανεξαρτησία και λαϊκή κυριαρχία τη δεκαετία του '40, τους πλήρωσαν τα κατοπινά «πέτρινα χρόνια», με φυλακές, εξορίες και κάθε είδους διώξεις. Και αυτό όχι απλά για λόγους σεβασμού προς τους αγώνες αυτούς (στους οποίους συμμετείχαν και οι γονείς μου) αλλά βαθιάς ιδεολογικής και πολιτικής ταύτισης! Άλλωστε το βιβλίο μου το αφιερώνω στα 60 χρόνια του ΔΣΕ...

Οι δυσκολίες συγγραφής και του τρίτου μου βιβλίου ήταν μεγάλες: Ορισμένες από αυτές:

Α. Οι ελάχιστες γραπτές πηγές που υπάρχουν. Στα πλαίσια αυτά αξιοποίησα την μόνη Τοπική Εφημερίδα που διασώθηκε στην Ημαθία τον ΘΑΡΡΑΛΕΟ και που αυτή κινιόταν στα πλαίσια του κλίματος της εποχής (λογοκρισία, διώξεις). Επίσης αξιοποιήθηκαν τα δημοσιεύματα του Τύπου της Θεσ/νικης (ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ-ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΒΟΡΡΑΣ) που διακρινόταν ιδιαίτερα ο δεύτερος για τον βαθύ προπαγανδιστικό-ανικομμουνιστικό χαρακτήρα τους. Μεγάλη συμβολή από άποψη Τύπου ήταν οι ψηφιοποιημένες συλλογές της Εθνικής Βιβλιοθήκης των εφημερίδων ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗΣ (όσο έβγαине, που θα πρέπει να σημειωθεί ότι συχνά δεν έφτανε στην Ημαθία) και ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ΕΜΠΡΟΣ.

Να σημειώσουμε ακόμη πως στο νομό μας λείπουν και μια σειρά «κραικών» εγγράφων (π.χ αποφάσεις δικαστηρίων τα οποία ως γνωστόν κήκαν από τους αντιάρεις- αξιοποιήθηκαν όμως τα εναπομείναντα αρχεία των δικών των Δοσίλογων, αποφάσεις σιραιδικείων, οικονομικά στοιχεία κ.α) τα οποία θα έδιναν ανάγλυφα το κλίμα της εποχής. Ευτυχώς στα τοπικά «Αρχεία του Κράτους» την τελευταία περίοδο προσφέρθηκαν τα πλούσια αρχεία του συμπολίτη μας Μιχάλη Αδαμίδη, τα οποία αξιοποίησα πολύπλευρα.

Χρόνια όμως τώρα υπήρχε ένα σημαντικό κενό στην τοπική ιστοριογραφία. Αφορούσε τη νεώτερη τοπική ιστορία και ιδιαίτερα κάποιες σημαντικές καμπές της που και σήμερα αφήνουν ανεξίτηλα τα σημάδια τους. Αναφέρομαι κυρίως στην περίοδο της δεκαετίας του '40 που συμπεριλάμβανε την γερμανική κατοχή, την εθνική αντίσταση, τον εμφύλιο πόλεμο, αλλά και όσα προηγήθηκαν (δικτατορία Μεταξά) καθώς και αυτά που ακολούθησαν (π.χ 7χρονη δικτατορία των «συνταγματαρχών»). Ως αιίες μπορούν να αναφερθούν οι «πολιτικές προκαταλήψεις», το ιδεολογικό-πολιτικό φορτίο που κουβαλούν μέχρι και σήμερα τα χρόνια εκείνα, η έλλειψη πηγών κ.α. Με την τριλογία μου που ολοκληρώνεται με το βιβλίο «Η Ημαθία στον Εμφύλιο» προσπάθησα να καλύψω το κενό αυτό. Θα χρειαστούν όμως και στο μέλλον συλλογικότερες και συνολικότερες προσπάθειες.

Η συγγραφή της ιστορίας των περιόδων αυτών, η μη ύπαρξη «λευκών σελίδων» στη τοπική ιστορία είναι αναγκαία. Η χρησιμότητα μιας τέτοιας προσπάθειας είναι εμφανής. Οι νεότερες γενιές, (ιδιαίτερα μαθητές-φοιτητές) μπορεί να έχουν γνώσεις (έστω και «αιτάκιως ειρημένες») για τα γεγονότα που συνέβησαν προ αιώνων, έχουν όμως ουσιαστικά άγνοια για γεγονότα που συνέβησαν προ δεκαετιών με αποτέλεσμα να αδυνατούν να ερμηνεύσουν σημερινά φαινόμενα, να αδυνατούν κατανόησουν τους νόμους που ακολουθεί η κοινωνική εξέλιξη... Από αυτή την άποψη θεωρώ ξεχωριστή ιμή πως τα τρία μου βιβλία κοσμούν και σχολικές βιβλιοθήκες, ενώ αναφορές

Να σημειώσουμε εδώ γενικότερα πως η σημαντική έλλειψη πλήθους γραπιτών νιοκουμένων της εποχής (π.χ παράνομος τύπος, προκηρύξεις κ.α) έχουν να κάνουν με τις ανώμαλες πολιτικές συνθήκες που ακολούθησαν με αποτέλεσμα η καιοχή παρόμοιων υλικών να αποτελεί ενοχοποιητικό στοιχείο και να επισύρει τιμωρίες! Να σημειώσουμε εδώ πως η έκκληση που έκανα προκειμένου να βρω φωτογραφικό υλικό βρήκε ανταπόκριση σε παλιούς αγωνιστές τους οποίους ευχαριστώ και δημόσια.

Μία ακόμη πλευρά της δυσκολίας αξιοποίησης γραπιτών νιοκουμένων είναι η ανυπαρξία στο νομό μας πολιτικών απομνημονευμάτων από σημαίνοντες κοινωνικές προσωπικότητες της εποχής εκείνης και που σίγουρα θα συνέβαλε στο φώτισμα πλευρών της ιστορικής περιόδου.

Στη συγγραφή και του βιβλίου αυτού έκανα εκτενή χρήση τόσο αρχαιακού υλικού προερχόμενο από το ΚΚΕ (π.χ επίσημα κείμενα, περιοδικό ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΣ ΣΤΡΑΤΟΣ κ.α) όσο και από το πολύτιμο έργο του ΓΕΣ για τον Εμφύλιο.

Τέλος αξιοποίησα όσο το δυνατόν μεγαλύτερο όγκο βιβλίων-μελετών για την περίοδο αυτή που κυκλοφορήσαν όλα τα προηγούμενα χρόνια τόσο στη Β. Ελλάδα όσο και ευρύτερα.

Β. Άλλη δυσκολία ήταν η ανυπαρξία σε μεγάλο βαθμό προφορικής παράδοσης. Τα δύσκολα χρόνια που ακολούθησαν την δεκαετία του '40 ήταν απαγορευτικά στη διατήρηση ζωντανής προφορικής παράδοσης για τα γεγονότα εκείνα, ενώ σε ορισμένες περιπτώσεις είχαμε την προφορική παράδοση μόνο των «νικητών». Εδώ να σημειώσουμε πως σε ορισμένους κυριάρχησε και ο «νομός της σιωπής» στο όνομα της «λήθης». Την δεκαετία του '80 με την αναγνώριση της εθνικής ανίστασης αρκετές «γλώσσες» λύνονται όμως αρκετοί από τους πρωταγωνιστές έχουν ήδη αποδημήσει με αποιέλεσμα να «πάρουν μαζί τους» πολλά γεγονότα της εποχής εκείνης. Ακόμη η χρονική απόσταση (60

χρόνια) συχνά αποτελεί εμπόδιο στους επιζησαντες να αναφερθούν (χωρίς υποκειμενισμούς αλλά και σημαντικά κενά ή λάθη) σε πρόσωπα αλλά και γεγονότα. Εν τούτοις αγωνιστές μου έδωσαν τη δική τους συμβολή ιδιαίτερα σε ζητήματα που αφορούσαν φυλακισμένους ή δολοφονημένους αγωνιστές από διάφορες περιοχές.

Η εργασία μου αυτή ολοκληρώθηκε λοιπόν μέσα από πολλές δυσκολίες, απαίτησε πολύ χρόνο (τα στοιχεία συλλέγονται εδώ και 4 χρόνια), σίγουρα έχει κενά, όμως απαιτώ να είστε ως αναγνώστες αυστηροί με την όλη προσπάθεια, η οποία και θα συνεχιστεί! Ήδη έχω πολλά να συμπληρώσω σε μια ενδεχόμενη επανέκδοση συνολικά της τριλογίας αυτής, αλλά και να συνεχίσω το συγγραφικό μου έργο με την περίοδο που ακολούθησε δηλαδή τα «πέτρινα χρόνια», την 7χρονη δικτατορία και την λεγόμενη γενιά της μεταπολίτευσης στην και ανήκω!

Η δομή του βιβλίου έχει να κάνει με την προσπάθεια να αναδειχτεί το πολιτικό-οικονομικό κλίμα της εποχής, να γίνει λεπτομερής αναφορά σε γεγονότα (υπάρχουν στο χρονολόγιο), πρόσωπα (γίνεται μια πρώτη

Αθήνα, Σάββατο 13 Ιούλη 1946

ΣΥΜΦΙΛΙΩΣΗ!

ΛΑΟΣ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΟΣ
ΔΙΝΟΥΝ ΤΟ ΧΕΡΙ...

ΚΑΒΑΛΛΑ 12. — Λαός και στρατός είναι το γέν. Η συν-φιλίωση δεν προσάλλεται από επιτακτικό αίτημα μόνο από τις λαϊκές τάξεις. Συμφιλιώνεται και οι φαντάροι, παύει τον λα-κ. Είτε με ανθρωπιστική ή πασι-κάτω περιποίηση.

ΚΑΤΕΡΙΝΗ 12. — Στά χωριά Στουτί, Κουντουριώτισσα, Βρον-τού, Ρητίνη και Ζκοτέρνα μονα-ρχικοί και δημοκρατικοί συμμιλώ-θηκαν και συγγυρίζουν. Χαρακτη-ριστικό της συμφιλίωσης είναι και το αξιόλογο γεγονός ότι οι μονα-ρχικοί αντίστασαν άρνηση στις δι-μοκρατικές προτάσεις της κωσεν-λακής να ξεκολληθούν.

ΟΙ ΑΛΗΘΙΝΟΙ ΗΡΩΕΣ

Διαμαρτυρία στο Πανε-ρρηαϊκό Συνέδριο Κινη-μάτων Έθνικής Αντίστασης

Η επανέκδοση Έθνος Άντα-ρ και Τραυλιστής της Έθνικής ως Αντίστασης, ιδιαίτε-ρα δόξα του πληρώματος στο Α' Πανεαρι-ακό Συνέδριο των Κινημάτων της Έ-θνικής Αντίστασης στο Παρίσι

13.000 άνθρωποι, και τσάμπα-τες Έθνικής Αντίστασης. Έξ-λάρες νικητρίαν Πανεαρι-ακό Συνέδριο Κινημάτων Αντί-στασης. Δύο χρόνια από την άπτε-λευθέρωση διοργανώσανε ημετε-ραίοι από το κράτος χωρίς ισημιά ήθη ή άλλη ένσταση. Πείνα, ευδαίμονοι, ουκαλίες, κα-ταπονήσι, χωρίς συντάξεις και νοσοκομεία, τα στήθη από η συ-δύνηση άσχημαλίζει. Επίσημα για φρούς τους συνεαααέντες με τους κοσκατητές (Τσάου, Άν-των, Πούλο, τέτατα άσκαλίες ελκ.). Διαμαρτυρήτες άνόνους. Ζητούμε ένσταση σας.

Η λαϊκή συμφιλίωση δίδεται με την άκτιστορία της τα σπαστά δι-χαρία, από άλωση το πείνα και την έρημωση. Η συμφιλίωση είναι πηγή ζωής και δημιουργίας...

...καὶ τὸ μοναρχικὸ

προσπάθεια καταγραφής των νεκρών του εμφύλιου) και καταστάσεις (π.χ αναφορές στο συνδικαλιστικό κίνημα της εποχής) αλλά και να παρουσιαστούν επίσημα ντοκουμέντα, τα οποία είναι άγνωστα σε μεγάλο βαθμό και που η ανάγνωσή τους οδηγεί σε ασφαλέστερα συμπεράσματα (για παράδειγμα η Μάχη-κατάληψη της Νάουσας).

Σ' αυτό το βιβλίο χρησιμοποίησα σε μεγαλύτερο βαθμό (μου δόθηκε άλλωστε η δυνατότητα αυτή χάρις στα υλικά που ανακάλυψα) φωτογραφικό υλικό. Ένα υλικό που για πρώτη φορά δίνεται στο φως τόσο τοπικά όσο και ορισμένες φορές πανελλαδικά και σίγουρα από μόνο του οδηγεί σε ασφαλή συμπεράσματα αν στηριχτεί κανείς στην κινέζικη παροιμία πως μια φωτογραφία ισοδυναμεί με χίλιες λέξεις...

Είναι προφανές πως για τη πιο ουσιαστική και πλήρη καταγραφή της ιστορικής αυτής περιόδου δεν αρκεί η ατομική διάθεση, το «μεράκι». Απαιτείται συνολικότερη και συλλογικότερη προσπάθεια. Χρειάζεται να χρησιμοποιηθούν όλα τα διαθέσιμα «μέσα» καθώς και η επισημονική συμβολή «επαγγελματιών».

Για παράδειγμα μια τέτοια προσπάθεια θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί σε συνεργασία με το Ιστορικό Τμήμα του Α.Π.Θ, να αποτελέσει αντικείμενο μελέτης από μεταπτυχιακούς φοιτητές του. Ταυτόχρονα μια τέτοια προσπάθεια θα δώσει μεγαλύτερη δυνατότητα ώστε να αξιοποιηθούν στοιχεία που μέχρι τώρα δεν έχουν χρησιμοποιηθεί (π.χ αρχεία γερμανικού κράτους, αρχεία Υπουργείου Εσωτερικών και Εξωτερικών) ενώ μέσω τοπικών φορέων (π.χ αντιστασιακές οργανώσεις) να γίνει έκκληση για διάθεση όλων των «προσωπικών» αρχείων υλικών (π.χ φωτογραφίες, γράμματα κ.α) που προφανώς και θα υπάρχουν ως οικογενειακή παράδοση σε διάφορα σπίτια. Σε μια τέτοια κατεύθυνση πιστεύω πως μπορεί να συμβάλλει η δημιουργία ενός Μουσείου της Εαμικής Εθνικής Αντίστασης στην Ημαθία με έδρα το Δήμο Βέροιας.

Υπάρχει μέχρι στιγμής σχετική εμπειρία με την δημιουργία ανάλογων Μουσείων σε μια σειρά περιοχές της χώρας μας με ιδιαίτερη επιτυχία, όπως του Μουσείου της Βίνιανης στην Ευρυτανία, στη Θέρισο Χανίων (για όλη την Κρήτη), πρόσφατα στην Κοζάνη, υπό ίδρυση στο Περιστέρι κ.α. Εκτιμούμε πως υπάρχει η δυνατότητα δημιουργίας παρόμοιου Μουσείου και στην περιοχή μας. Η Νομική Μορφή που θα πάρει είναι υπό συζήτηση (αξιοποιώντας και την εμπειρία που υπάρχει σε άλλους Δήμους) με απαραίτητη προϋπόθεση τη ουσιαστική συμμετοχή εκπροσώπων των αντιστασιακών οργανώσεων στο Δ.Σ.

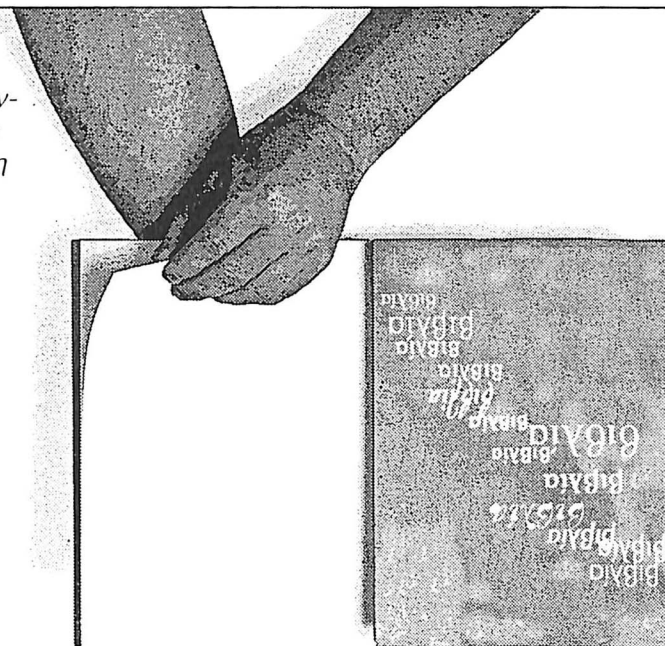
Όσον αφορά το περιεχόμενο του Μουσείου, θα αξιοποιηθεί το αρχειακό υλικό που υπάρχει στις αντιστασιακές οργανώσεις, στα ΓΑΚ, αλλά και σε ιδιώτες μετά από έκκληση για την συνεισφορά σ' αυτό, ενώ υπάρχει και δυνατότητα να σταλούν ανάλογα αρχειακά υλικά από κεντρικά αρχεία της Αθήνας. Το Μουσείο θα μπορεί και θα πρέπει να λειτουργεί ως εκθετήριο υλικών (κατά το παράδειγμα και του Μουσείου της εκπαίδευσης), ως αναγνωστήριο (ύπαρξη αντιστασιακών βιβλίων), ως τόπος επίσκεψης σχολείων κ.α αλλά και ως χώρος ή κέντρο πραγματοποίησης εκδηλώσεων, ημερίδων κ.α. Σκοπός μας δηλαδή δεν είναι απλά η δημιουργία ενός Μουσείου (έχει και αυτό τη σημασία του) αλλά κυρίως τη δημιουργία ενός «ζωντανού εργαστηρίου» μελέτης-έρευνας και προβολής του αγώνα της Εθνικής Αντίστασης.

Ως χώρος θα πρέπει να αναζητηθεί στους ήδη υπάρχοντες χώρους που διαθέτει ο Δήμος αλλά και πιθανά κι' άλλους (π.χ η «βίλα» του Γ. Πασαλίδη στην Καστανιά). Επειδή το Μουσείο θα έχει Ημαθιώτικο χαρακτήρα καλό θα είναι να αξιοποιηθεί και κάθε βοήθεια που θα δοθεί και από τους άλλους ΟΤΑ του νομού μας.

ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ

Επιμέλεια Βούλα-Κοτσάλλου Πάπαρη

Τα βιβλία που παρουσιάζονται μπορείτε να τα βρείτε στην Δημοτική βιβλιοθήκη «Θεανώ Ζωγιοπούλου».

Πάτρικ Ζίσκιντ

Για τον έρωτα και το θάνατο

Εκδόσεις Ψυχογιός

Ο ίδιος ο έρωτας δεν είναι, βέβαια, θεός. Δεν είναι ούτε καλός ούτε κακός. Δεν είναι όμορφος ή άσχημος. Είναι ένας ισχυρός δαίμων, ένας μεσολαβητής μεταξύ θεών και ανθρώπων, μια δύναμη που ενσταλάζει στον άνθρωπο τον πόθο για όσα του λείπουν: τον πόθο για το ωραίο, για το καλό, για την ευτυχία, για την τελειότητα - τον πόθο, εντέλει, για την αθανασία. Ο έρωτας είναι «η βίαιη, σφοδρή αγάπη τόκου (δηλαδή γέννησης και/ή δημιουργίας) εντός του ωραίου», λέει η Διοτίμα στο Συμπόσιο. Κι αυτός ο τόκος εντός του ωραίου, αυτό που ονομάζουμε δημιουργικότητα, συνιστά τη συμμετοχή του ανθρώπου στην αθανασία...

Από τα μεγαλύτερα έργα της παγκόσμιας λογοτεχνίας μέχρι τα φτηνά ρομάντζα, ένα είναι το θέμα που κατεξοχήν συγκίνησε τον καλλιτέχνη και έδωσε τροφή στη φαντασία του: ο έρωτας. Τι είναι αυτό που, από τις απαρχές του πολιτισμού, δίνει αφορμή για κάθε είδους αναλύσεις και περιγραφές; Και πώς συνδέεται με το άλλο θέμα, ή μάλλον το κατεξοχήν ανά-θεμα - το θάνατο; Μέρος της απάντησης μας δίνει ο μύθος του Ορφέα και της Ευρυδίκης ο μύθος του θνητού που τα έβαλε με τους θεούς για χάρη του έρωτά του...

Steven Shankman & Stephen Durrant Η σειρήνα και ο σοφός Γνώση και Σοφία στην Αρχαία Ελλάδα και Κίνα Εκδόσεις Κονιδάρη

Οι πολιτισμοί της αρχαίας Κίνας και της αρχαίας Ελλάδας άσκησαν ανυπολόγιστη επιρροή στους μεταγενέστερους πολιτισμούς. Το βιβλίο «Η Σειρήνα και ο Σοφός» είναι μια συγκριτική μελέτη των ιδεών των σημαντικότερων συγγραφέων της αρχαίας Ελλάδας και της αρχαίας Κίνας, σχετικά με την έννοια της γνώσης και τον ενδεχόμενο διαχωρισμό της από αυτήν της σοφίας. Η μελέτη αυτή εξετάζει επιλεγμένα έργα ποίησης, ιστορίας και φιλοσοφίας από τον 8ο π.Χ. έως τον 2ο π.Χ. αιώνα περίπου, όπως η Οδύσσεια, η Ιστορία του Πελοποννησιακού Πολέμου του Θουκυδίδη, το Συμπόσιο του Πλάτωνα και από την άλλη, το αρχαίο κινεζικό έπος Κλασικά της Ποίησης, τα Χρονικά ενός Ιστορικού του Σου Μα Τσιέν, το Τάο Τε Τσινγκ του Λάο Τσε και τα γραπτά του Τσουάνγκ Τσε. Μέσω αυτής της ανιπαράβολης, επιχειρείται η παρουσίαση των κλασικότερων έργων των δυο παραδόσεων, έργων που συνεχίζουν να επηρεάζουν μέχρι σήμερα ολόκληρο τον κόσμο.

Αλεξίου Σώτος Ο ξακουστός Τσιτσάνης Εκδόσεις Κοχλίας

Οικοδόχων Τσιτσάνης το 1935 κατεβαίνει στην Αθήνα με το τρένο να σπουδάσει δικηγόρος. Μέσα σε δύο χρόνια η μαγκιά της Αθήνας μιλάει για ένα βλαχάκι που παίζει καταπληκτικό μπουζούκι και τραγουδάει και αλλιώς τραγούδια.

Το βλαχάκι είναι τώρα φαντάρος 23 ετών και με ένα τραγούδι, την «Αρχόνισσα», αλλάζει την ιστορία του λαϊκού τραγουδιού.

1941-1945: Τέσσερα σκληρά χρόνια στην κατοχική Θεσσαλονίκη προετοίμαζε το σπουδαιότερο έργο της ζωής του.

Από εκεί και μετά έφτυσε αίμα να γράφει και να υπερασπίζεται τα τραγούδια του κάθε νύχτα πάνω στο πάλκο.

Δεν εικονογράφησε τη ζωή που έζησε, αλλά ερμήνευσε τη ζωή που περνούσε προσπαθώντας να πιάσει τις κρυφές επιθυμίες όλων. Τίποτα δεν ήταν αληθινό και τίποτα δεν ήταν ψεύτικο. Τίποτα δεν ήταν μόνο ένα. Το ένα ήταν στα πολλά μαζί.

Ήθελε ο καθένας που θα άκουγε τα τραγούδια του να έβλεπε εκεί μέσα τον εαυτό του.

«Όταν έφτιαχνα ένα τραγούδι» έλεγε «ζούσα δύο ζωές. Μία όταν το έγραφα και μία όταν το έπαιζα στον κόσμο».

Τα βιβλία που παρουσιάζονται μπορείτε να τα βρείτε
στη ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ «Θ. ΖΩΓΙΟΠΟΥΛΟΥ» Ζωγιοπούλου 5, 3ος όροφος.

ΚΕΝΤΡΟ ΤΟΠΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ Κ.Ε.Π.Α. Δ. ΒΕΡΟΙΑΣ
Ψηφιακή Βιβλιοθήκη Τοπικής Ιστορίας

ΕΝΙΑΙΟΣ ΦΟΡΕΑΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΔΗΜΟΥ ΒΕΡΟΙΑΣ

Παύλου Μελά και Μπζανίου

Τηλ. κέντρο: 2331078100, 2331078127, Fax: 2331027914

Δημοτική Επιχείρηση Πολιτισμού

Δημοτικό Περιφερειακό Θέατρο

Κέντρο Πολιτιστικών Πρωτοβουλιών και Επικοινωνίας

ΧΩΡΟΣ ΤΕΧΝΩΝ

Παύλου Μελά & Μπζανίου

ΑΝΤΩΝΙΑΔΕΙΟΣ ΣΤΕΓΗ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ & ΤΕΧΝΩΝ

Αντωνιάδη 19

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ «ΘΕΑΝΩ ΖΩΓΙΟΠΟΥΛΟΥ»

Θ. Ζωγιοπούλου 3, τηλ. 2331024879

ΑΙΘΡΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ «Όλγανος»

Όλγάνου 19, τηλ. 2331028277

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ

Ιεραρχών 4, τηλ. 2331023880

ΘΕΡΙΝΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ «Μελίνα Μερκούρη»

Άλσος Πατάγου, τηλ. 2331072654

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΦΙΛΟΛΟΓΩΝ Ν. ΗΜΑΘΙΑΣ

Κουντουριώτη 8, τηλ. 2331067308 & 2331026877

